

Pomurski vestnik

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNEGA LJUDSTVA ZA POMURJE

Leto XI. — Štev. 28

MURSKA SOBOTA, 16. JULIJA 1959

Cena din 10.—

LIDIJA SENTJURC,
ČLANICA ZVEZNEGA
IZVRŠNEGA SVETA:

STANOVANJA HITREJE GRADITI

Pred kratkim je bila v Sekretariatu za informacije Zveznega izvršnega sveta v Beogradu tiskovna konferenca, na kateri je članica Zveznega izvršnega sveta Lidija Sentjurske razložila nekaj načel osnutka zakona o finansiranju stanovanjske izgradnje.

Lidija Sentjurske je dejala, da je poglavitna slabost dosedanjega finansiranja stanovanj v tem, ker doslej veljavni način finansiranja stanovanj ne vzpodbuja dovolj stanovanjsko gradnjo, temveč celo omogoča, da se se ohranijo administrativni in neekonomski odnosi na tem področju. Najemina, ki jo plačujejo državljani neposredno, je izredno nizka, in ne poravnava nihi vseh stroškov za vzdrževanje. Amortizacija vrednosti zgradbe je bila doslej prenešana v stanovanjski prispevek in se je spojila s stroški razširjene reprodukcije stanovanjskega sklada. Takli odnosi pa ne odgovarjajo sedanjim razmeram in potrebam, predvsem pa onemogočajo cenejšo stanovanjsko izgradnjo.

Temelj reforme dosedanjega finansiranja graditve stanovanj je v tem, je dejala Lidija Sentjurske, da bo prenešen tisti del stanovanjskega prispevka, ki je poravnava amortizacijsko vrednost zgradbe iz prispevka, neposredno v najemnino.

Večja najemina za amortizacijsko vrednost zgradbe bo eden izmed poglavitnih elementov predlagane reforme. S tem bodo hišnim svetom dana na razpolago večja sredstva za vzdrževanje stanovanj, zgradb.

Da bodo odpravljene neupravičene razlike v cenah podobnih stanovanj v raznih komunah, je predvidena tudi enotna kategorizacija stanovanj v mestih in v vaških naseljih.

Nadalje je Lidija Sentjurske, v okviru novega zakona o finansiranju graditve stanovanj tudi nekateri novi pravni predpisi.

S skupščine Zavoda za socialno zavarovanje: Izdatki stalno rastejo

Pretekli petek je bilo v Murški Soboti četrto redno zasedanje Skupščine okrajnega zavoda za socialno zavarovanje. Skupščina je ugotavljala, da

OBETA SE DOBER PRIDELEK KORUZE

Hibridna korusa je po setvi nekoliko zaostajala, vendar pa se je zdaj že bujno razrasla. Kljub neugodnemu vremenu pričakujejo ponekod celo nadpovprečen pridelek, posebno še na tistih površinah, ki so bile ob setvi pravilno obdelane in pognojene. Kjer je bila korusa bolj slabo okopana in še nepravilno in nezadostno pognojena, pa precej zaostaja v rasti in barvi.

Pred zasedanjem OLO

KAKO ZBOLJŠATI OBČINSKO UPRAVO

V soboto, 18. julija bo Okrajni ljudski odbor razpravljal o delu in organizaciji upravnih organov ljudskih odborov. Sedanjia organizacija upravnih odborov je bila določena z okrajnim statutom, ki je bil sprejet 9. avgusta 1956, vendar jo bo potrebno v smislu spremenjenega zveznega zakona o ureditvi občin in na osnovi republiškega zakona o organizaciji uprave ljudskih odborov proučiti in v skladu s konkretnimi pogoji tudi spremeniti. Brez dvoma se v upravnih organih naših ljudskih odborov pojavljajo številni problemi, ki bi morda kasneje začeli ovirati prizadevanja za socializacijo našega družbenega življenja. V razgovoru o teh problemih nam je tajnik OLO tov. Ludi v k R a p o š a povedal naslednje:

Po uvedbi komunalnega sistema in z razširitvijo pristojnosti občinskih ljudskih odborov in njihovih organov je bila dana tudi nova osnova za delo in organizacijo uprave ljudskih odborov. Organi uprave ljudskih odborov, posebno še občinski, so se utrdili kot osnovni organi državne uprave ter se je tudi njihova samostojnost pri opravljanju upravnih nalog znatno okrepila. Uspešno so organi uprave opravljali tudi svojo nalogo kot strokovni organi pri pripravljanju materiala za seje ljudskih odborov, seje svetov in drugih kolegij-skih organov.

Vendar pa je čas od uvedbe komunalnega sistema le prekratek, da bi se lahko rešili osnovni problemi v zvezi z organizacijo in delom upravnih organov naših ljudskih odborov. Republiška ljudska skupščina je na svojem zadnjem zasedanju sprejela zakon o organizaciji uprave ljudskih odborov, ki naj pokaže občinskim ljudskim odborom pravilno pot za reševanje nadaljnega zboljšanja dela uprave.

Ta zakon daje sedaj utrjena načela za organizacijo uprave ljudskih odborov in ne bo več mogoče stihijski način reševanja, ne da bi organizacija imela za osnovo konkretne potrebe in polno zaposlitev uslužbencev. Potreba po analizi problemov organizacije uprave ljudskih odborov je torej nujna. Pri izbiranju podatkov za tako analizo pa nekateri občine v našem okraju niso poka-

zale dovoljne vneme ter bo moral okrajni ljudski odbor narediti določene ukrepe, da se občinska uprava uredi tako, da bo učinkovitejša.

Veličasten zlet »Svoboda« v Celju

Minulo nedeljo so v Celju Delavsko-prosvetna društva »Svoboda« iz vse Slovenije veličastno proslavila 40-letnico KPJ in SKOJ ter 24. obletnico zleta »Svoboda«. V soboto in v nedeljo se je zbralo v slavnostno okrašenem Celju več desetisoč ljudi iz vseh krajev Slovenije. Na velikem političnem zborovanju v nedeljo dopoldne je govoril o pomenu praznovanja pokrovitelj zleta, član Izvršnega komiteja CK ZKJ tov. Franc Leskošek-Luka.

V svojem govoru je tov. Leskošek omenil veličastni zlet društev »Svoboda« julija leta 1955 v Celju, ki ga je vsebinsko in organizacijsko pripravila Komunistična partija. Celjski zlet »Svoboda« ni bil le proslava potnajstletnice delovanja delavskih kulturno-prosvetnih društev, marveč je bila to mogoča politična manifestacija enotnosti delavskega razreda z vsemi delovnimi ljudmi, z inteligenco, študentsko mladino in posebno z delovnimi kmeti,

bila je manifestacija socialnih in nacionalnih zahtev. Celje je pripravilo za ta zlet

Praznik šoferjev v Gornji Radgoni

V okviru 40-letnice KPJ in v spomin na dogodek, ko so motorizirane enote NOV prvič sodelovale pri napadu na Zu-

Šoferji se ob svojem prazniku vedno radi zberejo. Na sliki: praznovanje v Murški Soboti

Novi kombajn na križevskih poljih

V kmetijski zadrugi Križevci pri Ljutomeru so s kombajnom zelo zadovoljni, saj so z njim pokosili doslej že okrog 10 ha pšenice. Hektarski donos se giblje med 50 in 40 stoli na hektar. Pravijo, da se žetev s kombajnom vsekakor izplača

in da žetev dobro napreduje tudi na poležanih površinah. Kombajn so dobili nekoliko pozno, zato so morali ječmen požeti brez njega. Predvidevajo, da bodo z žetvijo končali čez 14 dni.

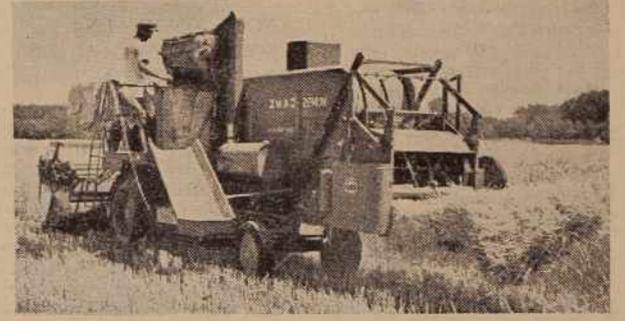
Povsod bogata žetev

V Pomurju ugotavljajo, da je letošnja žetev kljub neugodnemu vremenu precej bogata. Po nepopolnih podatkih se giblje letošnji pridelek pšenice med 50 in 50 metriskimi stoli na ha, pri ječmenu pa okrog 35 stotov. Na socialističnih gospodarstvih zanjejo večino pšenice in ječmena s kombajni in snopovežalkami, ker so zaradi deževja posevki polegli ali pa so na vlažnem terenu. Predvidevajo, da bo žetev končana nekako proti koncu prihodnjega tedna.

Na Kmetijskem gospodarstvu v Beltincih so do torka poželi okrog 106 hektarjev pšenice in 10 ha ječmena. Večino teh površin so poželi s kombajnom. Ker pa je večina posevkov letos istočasno dozorela, so se na posestvu znašli pred težkimi nalogami, kajti kombajn ni zmogel hkrati vse. Na posestvu

tov. Na posestvu se pritožujejo zaradi prepogostih okvar na kombajnu, ki precej ovirajo žetev, vendar pa predvidevajo, da bodo z žetvijo končali čez 12 dni.

Na kmetijskem gospodarstvu v Rakičanu je žetev v polnem teku, doslej so poželi že precej pšenice in to delno s kombaj-

so letos imeli posejane 34 ha oljne repice, z donosom 50 metriskih stotov na hektar, razen tega imajo še 9 ha rži, 12 ha italijanske pšenice in 20 ha U-1 ter 12 ha gorčice. Predvidevajo, da bodo z žetvijo končali do sredine prihodnjega tedna.

Na kmetijsko-gozdnem gospodarstvu v Lendavi so doslej poželi okrog 18 ha pšenice in ječmena. Doslej so dosegli najvišji hektarski donos — 50 sto-

tom, delno pa tudi s koso. Pri pšenici omenjajo donos okrog 40 metriskih stotov.

BELEŽKA

Ob osnutku načrta zakona o izkoriščanju kmetijskih zemljišč:

ZEMLJA JE NAŠA SKUPNA DOBRINA

Skupnost prispeva za razvoj kmetijstva iz leta v leto več sredstev. Samo v zadnjih štirih letih je bilo investiranih v kmetijstvo preko 200 milijard dinarjev. Kmetijska posestva in kmetijske zadruge imajo danes že 28 tisoč traktorjev z 150 tisoč priključki. Lani smo porabili 1,5 milijona ton umetnih gnojil.

Glede na to je doseglo naše kmetijstvo lepe uspehe. Na mnogih posestih socialističnega sektorja, kakor tudi pri posameznih zasebnih kmetovalcih, so se hektarski donosi podvojili glede na rezultate pred nekaj leti.

Seveda niso osamljeni primeri, da posamezne njivske površine kljub enaki kakovosti tal ne dajejo enakih donosov in to največ zaradi zastarelega načina obdelovanja, čeprav bi se danes lahko tudi na takih parcelah posluževali uspešnejših in sodobnejših metod obdelovanja. To omogoča tudi mehanizacija v kmetijstvu.

Razumljivo je, da posveča naša skupnost tem problemom vso skrb, saj je zemlja edina in nenadomestljiva osnova za prehrano vsega prebivalstva in je tako naša skupna dobrina.

Razvoj gospodarstva, sprememba socialne strukture prebivalstva, hitro naraščanje prebivalstva v večjih industrijskih središčih, vse to narekuje tudi hitrejši razvoj kmetijstva, ki se mora odražati predvsem v večjih hektarskih donosih.

Načrt zakona o izkoriščanju kmetijskih zemljišč, ki ga je te dni sprejel Zvezni izvršni svet, daje torej temelj družbeni kontroli nad izkoriščanjem zemlje.

J. Stolnik

XVI. MARIBORSKI TEDEN OD 31. JULIJA DO 9. AVGUSTA 1959

NOVA VSEBINA - ČLOVEK, DRUŽINA, KOMUNA

Servisne delavnice stanovanjske skupnosti, obrat družbene prehrane v obratovanju, gozdarska razstava, sodobno stanovanje, modna revija, vinska pokušnja, individualni razstavljalci, zabavni park, na železnicah 25% popusta.

ZDRUŽITE OBISK MARIBORSKEGA TEDNA Z OBISKOM POHORSKE VZPENJAČE.

17. julija je v ZDA izbruhnil najbolj krvavi štrajk. Zeleničarji so se po vsej državi uprli. Grozila je prava državljanska vojna. Štrajk je izbruhnil zaradi znižanja plač.

Od 20. do 21. julija so v znak proletarske solidarnosti z rusko in madžarsko Sovjetsko republiko bila v vseh večjih industrijskih središčih Jugoslavije protestna zborovanja.

22. julija je izbruhnil vojaški upor v 45. mariborskem pešadijskem polku, naslednji dan pa v Varaždinu v samskem konjeniškem polku. Vodje so obtožili boljševizma in ustrelili.

20. julija se je začel štrajk 10.000 delavcev v zasavskih rudnikih in v Kočevju. Štrajk je trajal dva meseca.

17. julija se je začel v Spaniji Francov upor proti vladi ljudske fronte. KPJ je začela pripravljati pomoč republikanski Spaniji in zbirati prostovoljce.

Meseca julija je bila partijska konferenca kot priprava za oboroženo vstajo. 22. julija se je začela v Sloveniji oborožena borba proti fašističnim okupatorjem.

16. julija ustanovljena Tomšičeva brigada NOV.

21. julija je bila v Murski Soboti ustanovljena Socialistično-komunistična delavska stranka. Nekaj dni kasneje je bilo ustanovljeno društvo »Mladih komunističnih delavcev«. Oblast je bila tedaj v rokah mestnega sovjeta.

22. julija so bili aretirani prvi aktivisti in člani KPJ v Murski Soboti in Prekmurju. (Mirko Bagar, Ali Karđoš, Tone Sadl, Ludvik Vlah itd.)

POUDAREK KAKOVOSTI IZDELKOV

Kljub temu, da se v večini podjetij nimajo dokončnih podatkov o poslovnih uspehih v prvem polletju, lahko iz aktivnega sodelovanja delavskih svetov pri izvajanju proizvodnih nalog ugotovljamo, da so se delavski sveti zavzemali za to, da v prvih šestih mesecih dosežejo predvideno proizvodnjo in da izboljšajo kakovost izdelkov. Slednje so narekivale med drugim tudi razmere na tržišču.

V soboški tovarni perila »Mura« so dosegli ob polletju planirano količinsko proizvodnjo z 98 odst., finančni uspeh pa s 104 odst. Finančna realizacija

je v primerjavi s količinsko večja za 6 odst., zato, ker je bilo letos na tržišču precejšnje povpraševanje po boljših izdelkih te tovarne. Edine težave so imeli zaradi dopustov, ki otežkočajo delo na tekočem traku.

Kot ob prvem tromesečju, tako je stanje glede realizacije proizvodnega plana v Tovarni mlečnega prahu Murska Sobota tudi ob polletju. Zaradi pomanjkanja mleka bodo naredili manj sira in masla, kot so v planu predvideli. Tovarna je pred nedavnim začela pobirati mleko tudi v okolici Murskega

Središča, kar da dnevno 500 litrov mleka, toda kljub temu je odkup še vedno manjši kot so potrebe tovarne. Zato so začeli proizvodnjo preusmerjati. Doselej so izdelali 6 ton jajčnega prahu. Zadnji čas so pričeli proizvajati tudi brezalkoholne pijače, ki jih prodajajo pod imeni »Rezka« in »Lina«. Ta pijača je sicer za nekaj dinarjev dražja od kokte ostalih proizvajalcev, je pa sestavljena po posebnem receptu. Ze sedaj prodajo dnevno 2 do 3 tisoč steklenic. Zmogljivost obrata je 5 tisoč steklenic dnevno. V kratkem bodo začeli prodajati pasteurizirano mleko v steklenicah. Tako potrošnikom večjih krajev kot sta Murska Sobota in Lendava ne bo več treba nositi mleka v kanglah, marveč bodo dobili sveže mleko v prodajalnah kar v steklenicah.

Tudi v Tovarni mesnih izdelkov Murska Sobota so ob polletju dosegli predvideno

proizvodnjo. Delavski svet v tem podjetju je med drugim ugotavljal, da bi z gotovimi izdelki, ki bi jih izvažali v več vzhodno in zahodnoevropskih držav, povečali finančni uspeh podjetja. Ker sedanji izdelki ne dosegajo inozemskih standardov, izvažajo polizdelke. To pa bodo dosegli s predvideno rekonstrukcijo tovarne.

V podjetju »Pomurski tisk« je bil do julija dosežen letni proizvodni plan z nekaj več kot 51 odst. Lep uspeh je dosegel obrat kartonaze.

Kljub temu, da so v večini trgovskih podjetij planirali za leto nekoliko večji promet, so ga ob polletju dosegali z zadovoljivim odstotkom. Trgovsko podjetje »Potrošnik« je doseglo ob koncu junija 50 odst. letnega prometa. V podjetju menijo, da kupujejo potrošniki iz leta v leto več tehničnih predmetov, pohištva, motornih koles itd., kar kaže na stalno naraščanje kupne moči potrošnikov.

V ponedeljek, 15. julija so zunanji ministri Sovjetske zveze, ZDA, Velike Britanije in Francije začeli nadaljevati razgovore o pereh mednarodnih problemih, ki jih niso mogli urediti na prvem zasedanju. Opazovalci konference poudarjajo, da se je začela v mnogo bolj ugodnem političnem vzdušju, kakor je prevladovalo pred tremi tedni, ko so prekinili razgovore. To se najbolj kaže v stališčih glede sklicanja konference predsednikov teh držav. Nasprotovanja proti takemu stanku so mnogo manjša in prevladuje mnenje, da bo do njega prišlo že prihodnji mesec ali pa v začetku septembra.

Obnovljeni razgovori se bodo verjetno osredotočili na zadnje sovjetske predloge o Berlinu in vsenemškem komiteju. Dal jih je Gromiko 19. junija, a nanje zahodne delegacije še niso odgovorile, ampak so se odločile, da bodo o njih zahtevale podrobnejša pojasnila.

V sovjetskih predlogih je novo podaljšanje sedanjega stanja zahodnega Berlina in dela vsenemškega komiteja od enega leta na osemnajst mesecev, poleg tega pa v primeru neuspeha ob izteku roka sklicanje nove konference zunanjih ministrov, ki bi naj potem spet obravnavali ta vprašanja.

KRIVICA POTRJENA TUDI V CELOVCU

V petek, 10. julija je v Celovcu koroški deželni parlament na svojem zadnjem zasedanju pred počitnicami sprejel zvezni zakon o manjšinskem šolstvu. Zakon ima dva kratka paragrafa. Prvi določa, da sodijo v pristojnost novega šolskega zakona vse koroške šole, ki so imele v začetku šolskega leta 1958-59 dvojezični pouk. Drugi paragraf pa uzakonjuje načelo pravice staršev in določa, da se morajo na teh 85 šolah učiti slovenskega jezika samo tisti otroci, katerih starši to pismeno zahtevajo.

Pred 38 poslanci je zakon obravnaval socialistični Suitschnig, ki je enako kot socialist in predsednik deželnega šolskega sveta Wedenig hvalil zakon, češ, da je to »najboljša možna rešitev«. V debati, ki je trajala tri ure, sta še govorila dva neonacisti, ki se jima zdi, da novi zakon daje slovenski manjšini preveč pravic (!) ter komunist Kaclanka, ki je zakon odklonil. Opozoril je predvsem na dogodke, ko so slovenski starši pod pritiskom raznih nacistično usmerjenih organizacij odjavljali svoje otroke od slovenskega pouka in zato je zavrnili načelo pravice staršev. Parlament je v skladu s pričakovanji sprejel zakon z 31 glasovi. Tako je ukinitev dvojezičnega šolstva na Koroškem še drugič postala »volja naroda«. S tem pa je na široko odprta pot germanizaciji manjšinskih šol.

VESTI

NOVA SINDIKALNA PODRUŽNICA V RADENCIH

Delavci in nameščenci zdravilišča Slatina Radenci so bili do nedavnega vključeni v sindikalno podružnico slatinskega podjetja. Zaradi boljše organizacije dela so sklenili, da ustanovijo svojo podružnico. Nova sindikalna podružnica šteje 90 članov. Izvolili so 9-članski upravni in 3-članski nadzorni odbor, za predsednika podružnice pa Rudjia Murovca.

ZBORI VOLIVCEV

Pretekli teden so v radgonski občini zaključili zbor volivcev na 40 krajevnih odborih. Na zborih so izvolili nove člane šolskih odborov ter člane v poravnalnih svetih. Razpravljali so o novem načinu odkupa živine in mleka ter o krajevnih problemih. Največjo udeležbo so imeli v Radencih, Radgoni in na Janževem vrhu. Ponekod so volivci ugotovili, da so zaščitna sredstva za škropljenje oziroma za prašenje sadnega drevja in krompirišč predraga. Zeli, da bi bilo osemenjejava- nje živine tudi ob praznikih, ko imajo ljudje več časa. V Stogovcih in na Grabah so na zborih volivcev sklenili, da bodo opravili vsak po en dan prostovoljnega dela za ureditev pokopališča v Apačah. V Radencih so sklenili, da bodo ustanovili čevljarstvo uslužnostno delavnic in da bodo izkop

za novo kopaljšče, ki ga bodo začeli graditi jeseni, opravili s prostovoljnim delom. Ika

TARIFNI PRAVILNIKI V RADGONSKI OBČINI

Od 22 tarifnih pravilnikov, ki so jih predložila podjetja, bodo obračunal prejemke zaposlenih od 1. januarja naprej samo v dvajsetih podjetjih. Dva tarifna pravilnika sta bila predložena po določenem roku in bosta veljala od prvega avgusta t.l.

V zvezi z novimi tarifnimi pravilniki se bo zvišal čist dohodek gospodarskih organizacij za 19,8 odst., osebni prejemki zaposlenih pa za 15 odst. Skladi podjetij se bodo povečali za 45 odstotkov.

DRUŽBENI ŠKODLJIVCI KAZNOVANI

Minuli teden so se pred Okrožnim sodiščem v Murski Soboti zagovarjali bivši uslužbenci elektrotehničnega podjetja »Blisk« v Murski Soboti: Mirko Lah — direktor podjetja, Anton Bejek — fakturist in Karel Cipot — predelavec v podjetju. Navedeni obtoženci so si v letu 1957 in 1958 prisvajali večje vsote denarja, ki so ga prejemale za opravljena elektrifikacijska dela od posa-

meznih elektrifikacijskih odborov v Pomurju. Prisvojen denar so si med seboj delili, delno pa ga tudi izročali odbornikom elektrifikacijskega odbora v Stanjevcih Francu Žujso in Aleksandru Smodišu. Podjetju so s tem povzročili okrog dva in pol milijona dinarjev škode.

Po 6-dnevni obravnavi je sodišče izreklo sodbo in obsodilo Mirko Laha zaradi kaznivih dejanj: velike poneverbe, grabeža in zlorabe uradnega položaja in uradnih pravic na 5 let strogega zapor; Antona Bejeka zaradi kaznivih dejanj: grabeža, prikrievanja in poneverbe, na 8 let strogega zapor; Karla Cipota zaradi kaznivih dejanj: zatajitve in grabeža na 3 leta in 6 mesecev strogega zapor; Franca Žujso na 8 mesecev zapor in Aleksandra Smodiša na 3 mesece zapor, pogojno za dobo dveh let. Razen tega je bila Olga Klenar bivša blagajničarka, zaradi nedosegljivosti obsojena v odsotnosti zaradi kaznivih dejanj: poneverbe in velike poneverbe na 1 leto in 3 mesece strogega zapor.

Poleg izrečenih kazni so obtoženi dolžni povrniti podjetju povzročeno škodo.

Pri tem početju sta odigrala glavno vlogo vodilna uslužbenca Mirko Lah in Anton Bejek. Pobudo je dajal Anton Bejek, dočim je Mirko Lah kot direktor podjetja vse to dopuščal in je bil večinoma tudi soudeležen pri delitvi prisvojenega denarja.

Seja ObLO M. Sobota

Včeraj je bila v Soboti skupna seja obeh zborov Občinskega ljudskega odbora Murska Sobota. Odborniki so razpravljali na osnovi poročila sveta za družbeni plan in finance o letošnji realizaciji družbenega plana. Na ločenih sejah sta zbor sklepal o predpisih za izvajanje zakona o stanovanjskih skupnostih. Zbor proizvajalcev je še posebej razpravljal o tarifnih pravilnikih v gospodarskih organizacijah.

KAKO ZBOLJŠATI OBČINSKO UPRAVO

(Nadaljevanje s 1. strani)

imajo tudi srednjo šolsko izobrazbo, vsi ostali so si pa tekom službovanja pridobili srednjo strokovno izobrazbo.

Sedaj je zaposlenih v občinskih upravah naših občin 530 uslužbencev, od tega pa kar 220 uslužbencev IV. vrste, to je takih, ki imajo nižjo šolsko izobrazbo. Zaradi takega stanja narašča število uslužbencev občinskih uprav in tako povečanje števila uslužbencev v občinski upravi ni v sorazmerju s porastom pristojnosti naših ljudskih odborov. Slab kadrovski sestav naših občinskih uprav ne more več omogočati nadaljnega poglobljenega dela ljudskih odborov, njihovih svetov, delavskih svetov, posebno pa še ne organov družbenega upravljanja in drugih družbenih služb. Ta situacija zahteva nujno izvajanje točno definirane kadrovske politike občinskih ljudskih odborov tako, da bi se sestav uslužbencev izboljšal. Občinski ljudski odbori še vedno premalo in še to nenačrtno podeljujejo stipendije in zato bodo bolj počasi dosegli kvaliteto spremembo v delu uprave.

Seja okrajnega sveta za industrijo

Na zadnji seji so člani okrajnega sveta za industrijo razpravljali o nekaterih investicijskih programih. Tako o investicijskem programu ljutomerske Konfekcije, katere krediti zahtevek znaša 47 milijonov dinarjev, o investicijskem programu lendavske dežnikarne za ureditev pletiljskega obrata, Tovarne čevljev Turnišče itd. Razpravljali so tudi o nameravani kooperaciji radgonskega obrtnega podjetja »Elrad« z nekaterimi večjimi industrijskimi podjetji glede izdelave UKW anten.

Svet je dal na posamezne investicijske programe tudi nekaj bistvenih pripomb.

Ceprav je bila KPJ prvih dvajset mesecev po ustanovitvi formalno dovoljena politična organizacija, je ves oblastveni aparat imel od vsega začetka nalogo, da ovira njeno delo. Na posebno velike težave pa je KPJ zadela pri organiziranju občinskih in državnoborskih volitev. Volilni rezultati pa so pokazali, da stoji za KPJ velika množica volivcev. S sprejemom »Obznane« in zakona o zaščiti države, je bilo preganjanje KPJ zakonjeno. Državni aparat je začel brezobzirno preganjati vse, ki so imeli kakršnokoli zvezo s Partijo.

Od 6. januarja 1929 naprej so bili komunisti dobesedno izven zakona. Ceprav je zakon o zaščiti države omogočal diktaturo, da obsoja komuniste za politično dejavnost tudi na smrt, so jih nešteto pobili brez vsake sodbe, tako tudi Djura Djakoviča, organizacijskega sekretarja CK KPJ in Nikolo Hečimoviča, sekretarja Rdeče pomoči dne 25. aprila 1929.

Toda kmalu se je pokazalo, da tudi diktatura ni mogla zaustaviti Partije in ljudskega gibanja pod njenim vodstvom. Še danes se postopa z nedolžni: možni; se je v najkrajšem času zbralo na trgu pred šolo okrog 1.500 mož, žena, fantov in deklet ter energično zahtevalo, da se aretirani izpuste na svobodo. Ljudstvo se brez aretirancev, ki so vključeni v šoli, ni hotelo raziti. Radi te upravičene zahteve ljudstva so orožniki, 18

OB 40-LETNICI ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

Strelji v Dragatušu, Ljutomeru in na Bizeljskem

»Ljudska pravica« št. 16, z dne 17. VIII. 1955. To je zadnja nezaplenjena številka, ki je izšla v Lendavi pod uredništvom Miška Kranjca.

Spopad v Dragatušu popisuje tako: »Demonstracije so nastale radi tega, ker je režimu zvesta komisija pri volitvah razveljavila 264 glasov od 588 oddanih za opozicijsko listo. Ker so volivci po objavljenem rezultatu 5. maja zvečer na glas povedali, da s takim postopanjem niso zadovoljni in da je to prevara, so orožniki dobili nalogo, da 6. maja aretirajo večje število mož in fantov, ki so jih izdal ljudje, ki se redijo od naših žuljev. Sedem mož in fantov so aretirali takoj zjutraj ter jih vsakega posebej v senci starih bajonetov vključeno kot največje zločince odpeljali v šolo, hoteč jih najbrž eskortirati v bosanska konfina-cijska taborišča. Videč pa, kako se postopa z nedolžni: možni; se je v najkrajšem času zbralo na trgu pred šolo okrog 1.500 mož, žena, fantov in deklet ter energično zahtevalo, da se aretirani izpuste na svobodo. Ljudstvo se brez aretirancev, ki so vključeni v šoli, ni hotelo raziti. Radi te upravičene zahteve ljudstva so orožniki, 18

po številu, dobil nalog za streljanje nedolžnih ljudi in takrat je bil ubit v žandarstvo puško zadaj v glavo 55-letni kmet Michael Gorše iz Sel pri Dragatušu. Se en mož je bil ranjen v nogo. Ker se ljudstvo tudi tedaj ni hotelo raziti, ampak je še bolj energično zahtevalo razpust internirancev, so se podložniki režima udali pred srčno množico ter aretirance v najkrajšem času izpustili, narkar se je ljudstvo mirno razšlo na svoje domove.

Dragatuški demonstranti so pokazali veliko odločnost in hrabrost, saj se kljub streljanju niso razšli, dokler niso dosegli izpustitve vseh aretiranih tovarišev. Enak lep primer solidarnosti poznamo tudi iz ljutomerskih dogodkov, ko so množično aretirali pujske komuniste, a so jih morali izpustiti, ker so se zbal napovedane protestnega zborovanja pri Vidmu ob Ščavnici in drugih akcij, ki jih je pripravila Partija. O tem citiramo poročilo Pokrajinskega komiteja KPJ za Slovenijo, ki doselej ni bilo dostopno, ker je bilo spravljeno v

arhivih Kominterne v Moskvi. Poglavlje o ljutomerskih dogodkih ima v poročilu naslov »Ljutomerski shod« in se citirano v zveščiki glasi: »Ljutomerski shod smo pripravili: spoznamo s pujsko organizacijo in člani iz Prekmurja. S sklicateljem shoda Pavlom Horvatom smo imeli 14. avgusta sestanek, kjer smo določili program, govore, resolucijo in organizacijo. Prvotno je bil shod sklican za 15. avgust. Bil je prepovedan. Radi slabega vremena je bila udeležba okoli 500 ljudi. Zato so opustili misel na demonstracijo in so samo manifestirali s slovensko zastavo, pri čemer je prišlo do spopada z žandarji. Vršil se je ob tej priliki tudi sestanek zaupnikov in espostavljena mačkovska organizacija za 5 srezov. Za 1. september je bil ponovno sklican shod. Agitacija pa se je popolnoma zavestno vršila v tem smislu, da se morajo ljudje zbrati pa naj bo shod dovoljen ali ne. Shod je bil prepovedan in je prišlo do klanja, ki je znano... V zvezi z ljutomerskim shodom smo pričeli dve

akciji. Prva: sestaviti komisijo, ki naj sporedno z uradno preiskavo preišče dejanski stan. Druga: Zbrati podpise javnih delavcev proti prepovedi, da se o ljutomerskih dogodkih razpravlja javno...«

Leto 1935 pa je terjalo še tretjo žrtev Antona Premelca, 52-letnega kmeta iz Gregore na Bizeljskem, ki je izgubil življenje dne 18. decembra. Premelca so orožniki ubili, češ da se je uprl aretaciji in teselni preiskavi. Razen osmrtnice v »Ljudski pravici« št. 1, leto III, z dne 10. januarja 1936 ni o Premelčevem primeru nobenih dokumentov. Osmrtica, ki je posvečena trem, v letu 1935 padlim borcem, je napravila na javnost težak vtis.

Društvo kmečkih fantov in deklet pri Vidmu ob Ščavnici je pod vtišom dogodkov iz leta 1935 začelo akcijo za zgraditev »Doma Matije Gubca«. Dom so odprli 30. julija 1959. Ob 40-letnici KPJ in 20-letnici otvoritve doma pa nameravajo vanj vzi-dati ploščo, ki bi potrdila našo povezanost s padlimi kmečkimi delovnimi ljudmi v letu 1935: Mihom Gorštom, Alojzjem Mavričem in Antonom Premelčem.

V VRSTAH MLADINE JE MOČ KOMUNISTOV...

V Lendavi: spoznanje mladih delavcev, da je njihova prihodnost v industriji • Delavska mladina potrebuje idejno politične vzgoje • V radgonski občini sprejetih v Zvezo komunistov 22 mladih delavcev • Mladi člani ZKS v soboški občini • Pomlajene vrste osnovnih organizacij ZK v beltinski občini

Neki republiški list je ob IV. kongresu ZKS zapisal, da je mladost Partije ravno v tem, da se ne zasanja nad svojimi uspehi in ne svi nad izbojevanimi zmagami, pač pa z neugnano močjo tiplje za novimi potmi, ki vodijo k sreči in napredku. Nedvomno bodo mladi delavci, sprejeti pred IV. kongresom v ZKS, z drugimi komunisti zdel, kako je treba živeti v skupnosti in delati za skupnost. Dandanašnji boj komunistov, boj za uveljavitev socialističnih načel je odgovorno in težko delo. Temu boju se sicer ne postavljajo po robu diktatorski režim monarhije; zmagovati pa mora mnoge predsodke preživeli družbe, vedno in vselej pridobivati zaupanje množic in nezadržno izvajati delovni program ne samo slovenskih, pač pa vseh jugoslovanskih komunistov.

Ko je to, Aleksander Ranković izročil IV. kongresu pozdrave Centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije in Tita, je med drugim dejal, da je bila glavno vedno idejno-politična zrelost komunistov, razumevanje zakonov družbenega razvoja, organizacijska moč Partije, enotnost njenih vrst, povezanost z množicami, sposobnost vsakega njenega člana in vsake organizacije, da se pravilno usmerja v danih okoliščinah, borbenost, aktivni odnos do vseh pojavov okoli sebe, nesebično prizadevanje in

Sprejemanje novih, mlajših ljudi v Zvezo komunistov dokazuje hkrati tudi uspešnost težen po večjem uveljavljanju mladega rodu na vseh toriščih javnega življenja. Ob tem postopku je večina osnovnih organizacij sprevidela, da je krepitev naših vrst z mlajšimi ljudmi dosegljiva le tedaj, če pomeni osnovna organizacija v okolju svojega delovanja resnično silo, ki se prepričljivo, z znanjem in delovnim zgledom svojih članov zavzema za uresničitev socialističnih smotrov. Vse tiste organizacije namreč, ki se ne naprej zapirajo v sovoje lastne meje, se ne morejo pohvaliti s tem nujnim prerajanjem in presnavljanjem, ker za mlade ljudi niso priročne.

Ta veliki preokret, ki so ga v enem letu doživele organizacije, je dosegel dvoje: prvič je odločno zavrnil in zavrgel oportunistične poglede na mlade ljudi v skoraj pretežni večini organizacij in drugič bistveno posegel v socialni sestav Zveze komunistov, saj so bili sprejeti večidel mladi delavci, ki so si že dolgo želeli v organizacijo. S tem je začel v naši Zvezi tudi številčno rasti delavski element, kar dolgo vrsto let ni bilo mogoče doseči, čeprav je struktura prebivalstva na Slovenskem na to kar naprej opozarjala.

(Iz korekturna člana Izvršnega komiteja CK ZKS tov. Janeza Vipotnika)

priljubljenost na vse napore in žrivo zaradi koristi ljudstva. Eden izmed delegatov IV. kongresa, ki je sicer sekretar občinskega komiteja, pa je dejal: »O vzgoji mladine bom diskutiral. V njenih vrstah je moč komunistov in nemara smo včasih le premalo zaupljivi do nje.«

STARA POLPROLETARSKA MISELNOST IZGINJA

Danes je že večina osnovnih organizacij Zveze komunistov spoznala, da večja skrb za sprejem novih, zlasti mladih članov ni samo boj za število. S prihodom mladih članov so nastala v osnovnih organizacijah nova sorazmerja tako glede starostnega, kakor glede socialnega sestava. Nekatere osnovne or-

ganizacije v Pomurju so že od VII. kongresa dalje sprejemale aktivne mlade ljudi, predvsem delavce, ki so doslej iz raznih razlogov ostali zunaj Zveze, druge so pa to storile prav pred IV. kongresom ZKS. Sekretar občinskega komiteja ZKS Lendava tov. Milan Franciškin nam je povedal o sprejemanju mladih v Zvezo komunistov naslednje:

»Mladi delavci so doumeli naš nadaljnji razvoj tako v industriji kot kmetijstvu. Stara polproletarska miselnost, ko je delavec čepil svoje sile pri delu doma in v podjetju, že izginja. Kazno je, da mladi delavci glede dela doma ne sledijo več brezpozorno zgledu svojih prednikov, ker spoznavajo, da je njihova prihodnost v indu-

striji. Temu primerno narašča tudi njihova skrb za delo v podjetju in za razvoj podjetja. Zato je tudi laže politično delo z njimi preko sindkata, organov delavskega upravljanja itd.

V naši občini smo sprejeli v Zvezo komunistov več mladih ljudi, saj so med petdesetimi novosprejetimi vsi mlajši, nekateri celo mladinci. Družbena problematika jim je blizu in zato kaže, da z njimi delo ne bo težko. V podjetju »Mehaničar«, na primer, kjer je bil prej le 1 član Zveze komunistov, je na novo sprejetih 6 članov, med njimi tudi več mladincev. Nedvomno bo imel pri vseh teh sprejemih velik vpliv, kar se bo ugodno odrazilo v delu organov delavskega upravljanja in podjetja samega. Znano je, da se podjetje »Mehaničar« lepo razvija in da ima ugodne možnosti za nadaljnji razvoj. Organizacija Zveze komunistov bo ta razvoj samo še pospešila.

Tudi v dežnikarni je bila ustanovljena organizacija Zveze komunistov, v najkrajšem času pa pripravljamo sprejem novih članov ZK in s tem razširitev osnovne organizacije. Kakor znano, se bo obrat razširil in politično delo bo prav gotovo ugodno vplivalo na razvoj podjetja. Dalje: v opekarni Lendava doslej ni bilo osnovne organizacije Zveze komunistov. Ustanovili jo bomo v kratkem in združevala bo predvsem mlade ljudi.

○ Vse tri omenjene organizacije ZK so oziroma bodo zrasle iz mladih ljudi. Skrb občinskega komiteja za razširitev in okrepitev Partije v podjetjih pa sega še dalje, saj bo zajela v prihodnje tudi manjša obrtna podjetja v občini.

Kako potrebna je idejno politična vzgoja delavske mladine, nam priča droben, a zelo poučen primer iz lendavske občine. Tudi tukaj, kot marsikje

drugje, mladi delavci pred sprejemom v Zvezo komunistov niti niso vedeli, da morajo v primeru neupravičenega izostanka od dela ustvarjati dohodek podjetoju in družbi ostali. To nam hkrati dokazuje, kako pomembno je delo mladinskih in sindikalnih organizacij v podjetjih.

MESTO MLADIH DELAVCEV, KI SE ODLIKUJEJO V PROIZVODNJI, JE V ZVEZI KOMUNISTOV

V radgonski občini so sprejeli doslej v Zvezo komunistov okrog 22 mladih delavcev, vendar jih bodo sprejeli v prihodnje še več vrste osnovnih organizacij Zveze komunistov pa so pomladili tudi v beltinski občini. Tu so sprejeli doslej 8 mladincev, 6 pa jih še bodo. Seveda pričakujejo v beltinski občini največ od kmečkih mladincev, ker je občina izrazito kmetijska.

Sekretar občinskega komiteja ZKS M. Sobota tov. Franjo Sonaja pa nam je dejal:

»Akcijski za sprejem čim več mladih ljudi v Zvezo komunistov smo začeli že prej, ker to priporoča statut Zveze komunistov. Zato se nismo omejili na obdobje pred IV. kongresom ZKS. Delali smo skupaj z občinskim komitejem LMS. Ob 20. aprilu, jubilejnem dnevu Partije, je bilo sprejetih v Zvezo komunistov v trgovski vajenski šoli 4, v gimnaziji 6 dijakov, v podjetjih pa 9 mladih delavcev. V predkrogresnih dneh je bilo sprejetih 13 mladincev obrtne vajenske šole, v podjetjih pa 2 mlada delavca. Na vajenski šoli sta svečanemu sprejemu mladih v Zvezo komunistov prisostvovala sekretar občinskega komiteja ZKS in predsednik občinskega komiteja LMS. Mlade člane Zveze komunistov sta seznanila med drugim z dolžnostmi in pravicami članov Zveze komunistov, nakar so vsi prejeli članske legitimacije in čestitke. K sprejemu so mladi delavci, sinovom delavcev, čestitali sekretar občinskega komiteja ZKS, predsednik občinskega komiteja LMS in upravnik šole. V gimnaziji pa je bil sprejem mladih članov v Zvezo komunistov na mladinskem zborovanju ob 40. obletnici ZKJ. Zborovanju so prisostvovali vsi dijaki, vajenci in profesorski zbor.

○ Poudariti moram veliko podporo občinskega komiteja LMS, k sodelovanju pa pozivam tudi sindikalne organizacije, da predlagajo za sprejem v Zvezo komunistov mlade delavce, ki se odlikujejo v proizvodnji.

JANEZ SAROTAR, mehaničarski vajenec v soboški »Muri«, kjer je začel delati l. 1957. Pred nedavnim je bil sprejet v Zvezo komunistov. Je iz napredne delavske družine. Zaradi svojega naprednega mišljenja in uspešnega vzgojnega dela med mladino v tovarni in med dijaki na vajenski šoli ga lahko postavimo kot vzgled ostalim.

JOLANKA SAPAC

STEFAN MATUS, ključavničar, je predsednik mladinskega aktiva v Salovecih in član občinskega komiteja LMS Petrovci-Salovci. Pred kratkim je bil sprejet v Zvezo komunistov. Zelo aktivno sodeluje v družbeno političnem življenju in zelo odločno zagovarja načela naše socialistične graditve.

RUDI GYERGYEK

S posvetovanju predstavnikov vajenskih šol in klubov mladih proizvajalcev Pomurja v Murski Soboti, na katerem so razpravljali o stanju, nalogah in problemih vajenske mladine. Poročila s tega posvetovanja posebej ne objavljam, ker se njihove naloge in problemi dovolj jasno zrcalijo v anketi

MLADI DELAVCI O SEBI IN DRUGIH

RUDI GYERGYEK je zaposlen kot vajenec v soboški »Jelki«. S svojim poklicem je zadovoljen. Pred kratkim je bil sprejet v Zvezo komunistov. S težavami, ki tarejo delavsko mladino, je dobro seznanjen, zlasti s problemi vajenske mladine. Na splošno sodi, da je vajenec med učno dobo mnogo preveč izven delavnice. Ko položi izpit, nima dovolj prakse

in zato ni kos normi. To pomeni, da vajenci med učno dobo ne delajo dovolj tistega, kar bi morali. Ves čas je na prvem mestu nekvalificirano delo in šele zadnje leto pride vajenec do resnejšega dela.

Mnogo je odvisno od tega, če vajenec sam poskrbi zase. Zal marsikje gledajo na vajenca tako, kot zasebni mojstri, ki jih bremenijo preživeteljski predsodki. Nekateri vajenci trdijo, da so celo med direktorji so-

cialističnih podjetij takšni, katerih gledanje na vajenca se ne razlikuje mnogo od gledanja in odnosa zasebnega mojstra.

„Pri vsaki vajenski šoli vsaj en športni objekt!“

GEZA CIGUT je vajenec v Pomurskem tiskovnem zavodu. Znan je kot aktiven delavec v mladinski organizaciji, radioklubu in drugod. Poudaril je možnosti nadaljnjega izobraževanja vajencev na srednji tehniški šoli. Dejtal je, da učenci vajenskih šol sicer strokovno pridobijo, ob tem pa pozabijo mnogo teoretičnega znanja. Upa, da bo po pričakovani reformi vajenskih šol v tem pogledu boljše za vajence, ki bi se želeli vpisati v srednjo tehniško šolo.

Omenil je tudi slab odziv vajencev za taboreneje v Verudei pri Pulju. Za vajence v zasebnem sektorju je še nekako razumljivo, da je odziv med njimi slab, zato pa je toliko bolj nerazumljivo, zakaj je tako malo prijav iz podjetij. S soboške vajenske šole je le 15 prijav. Tisti, ki so že bili na letovanju, radi gredo ponovno, težko pa je prebiti led pri tistih, ki se letovanja še niso udeležili. Omenil je tudi načrt CK LMS o skupnem taborenju vajencev iz vse Slovenije. To taborenje bi nudilo vsem vajencem lepe možnosti medsebojne izmenjave izkušenj.

Dalje je tov. Geza Cigut govoril o povezavi med delavsko in srednješolsko mladino, kjer smo še daleč od idealnega stanja in o koordinaciji pred-

vaj soboške mladinske univerze. Omenil je pomankljivost, da ni v odboru univerze predstavnikov mladih delavcev, ki bi izražali svoje želje. Poudaril je tudi, da najdemo v organizaciji Ljudske tehnike, aeroklubu in radioklubu največ delavske mladine, kar ve-

lja tudi za nogometne klube. Vsekakor bo potrebno, je še dodal, da zgradimo pri vsaki vajenski šoli vsaj en športni objekt. Glede funkcij mladih delavcev pa je omenil, da so nekateri z njimi preobremenjeni, tako da ne morejo aktivno delovati prav nikjer več.

„Poučne ekskurzije niso odveč...“

PEPCA KELNAR se je odločila za krojaško stroko in je letos končala drugi letnik vajenske šole. Glede poklica je omenila, da je z njim zelo zadovoljna, vendar pa meni, da za vajenca ni preveč primerno delo na tekočem traku. Omenila je, da imajo vajenci zdaj res ugodne pogoje za izučitev, najbolj pa jo veseli, da dobi vajenec tudi redni dopust.

Glede pouka je omenila, da si predavatelji prizadevajo, da bi pouk čim bolj popestrili. Meni, da tudi razne ekskurzije pri sodobnem pouku niso odveč. Pepca je sodelovala pri pevskem zboru in je sedaj zelo razočarana, ker so ostali brez pevovodje. Vodstvo Vajenske šole v Ljutomeru nam je sporočilo, da je Pepca zelo vesna

učenka in se je letos odločila za izredno dobrim uspehom. Tudi vodstvo mladinskega aktiva na šoli je z njo zelo zadovoljno. Pepca dela v Ljutomerški »Konfekciji«.

ANICA BLAGOVIČ se uč krojaške obrti pri Ljutomerski »Konfekciji«, vendar pa namesto pozneje svoje znanje izpopolniti in pridobiti visoko kvalifikacijo. Na šoli je znana kot najboljša učenka in prizadevna mladinka, letos pa so jo izvolili tudi za predsednico mladinske organizacije. Dela v dramski sekciji, ki je pred kratkim uprizorila trodejanko »Glavni dobitek«. Anica je bila doslej zadovoljna s poukom, vendar pa želi, da bi na šoli še naprej deloval pevski zbor.

Razgovarjali smo se z nekaterimi mladimi delavci. Kakor vedno ob takih priložnostih, vseh, s katerimi smo se hoteli pogovoriti, nismo mogli dobiti. Tistim, s katerimi se nam je uspelo sestati, smo postavili vprašanja o njihovem delu in življenju, o vsakdanjih težavah, upih in načrtih.

Dobili smo vtis, da se mladi delavci zavzdajo možnosti, ki jim jih nudi naša socialistična družba, vedo pa tudi, da na tem področju še ni storjeno vse. Kaže — in tako je tudi prav — da se mladi delavci zavzdajo še nečesa: da je njihova prihodnost odvisna v marsičem tudi od njih samih.

MLADI DELAVCI O SEBI IN DRUGIH

BORIS MARINIC je avtomehaničar v podjetju »Agrotehnik servis« v Ljutomeru in predsednik mladinskega aktiva, ki so ga v podjetju ustanovili spomladi, na pobudo osnovne organizacije Zveze komunistov. Boris je član Zveze komunistov.

Omenil je, da organizacija ZK hitro spremlja delo mladinskega aktiva in mu tudi pomaga. Mladinci v podjetju pa premalo skrbijo za svojo organizacijo, ki ima vse pogoje za uspešno delo. Boris je s svojo stroko zadovoljen, ni pa zadovoljen s kvaliteto, zato se namerava še izpopolnjevati, vendar pa mora prej odslužiti vojaški rok.

BREZ IZKORISČANJA

ANICA NORČIČ je vajenka v soboškem frizerskem salonu Gumilar. Pravi, da je že v rani mladosti imela izredno veselje do frizerskega poklica. Izjavlja, da ne bi svojega poklica zamenjala z nobenim drugim. Pravi, da ji je bilo najbolj prijetno taktat, ko je začela v salonu zares delati. Veseli jo tudi, če ljudje vidijo, da dela z voljo in so zadovoljni. Sicer pa so ji stiki z ljudmi v veliko zadovoljstvo.

Glede kvalitete pouka v šoli pravi, da se je pri pouku mnogo naučila in da se predavatelji trudijo. Mnogo je pridobila tudi v salonu. O odnosu mojstra se je izrazila pohvalno in dodala, da ni doživela v vsej vajenski dobi (sedaj je pred izpitom) niti sledu izkoriščanja ali česa podobnega. Tudi z višino nagrade je zadovoljna. Želi si, da bi se v svojem poklicu še bolj izpopolnila. V prostem času jo najbolj mika telovadba pri TVD »Partizan«. Dopust prebije običajno doma, upa pa, da bo letos videla Jadransko morje.

»SAMI SMO KRIVI«

JOLANKA SAPAC je polkvalificirana delavka v soboški »Panoniji«. V mladinski organizaciji dela na terenu, je članica Zveze komunistov. Obiskuje večerno politično šolo. S svojim »neženskim« delom je zadovoljna. V podjetju dela od 1955. leta. Pravi, da se je svojemu delu že privadila in da ga ne bi zamenjala z nobenim »stroгим ženskim« delom. Sedaj že drugo leto dela pri sestavljanju aluminijastega pohištva. Res je, da ima urne roke in dvomimo, da bi ji bil pri delu kdo kos brez večjih težav.

Jolanka izjavlja, da v podjetju zelo pogrešajo klub mladih proizvajalcev. O njem sicer mnogo govorijo, storijo pa mnogo premašo. Priznava, da je krivda mladih proizvajalcev samih, da doslej še niso ustanovili svojega kluba.

Andrej Repija

Pepca Kelnar

Anica Blagovič

Prizadevna mladinka

IRMA STRMSEK se je letos izučila krojaške obrti in pravi, da ji je najbolj všeč. Sicer pa se ne misli zadovoljiti samo s to kvalifikacijo, ampak bo se v svojem poklicu še nadalje izpopolnjevala. Na Vajenski šoli v Ljutomeru so nam jo pohvalili kot eno najvestnejših učenk.

popolnjevala. Na Vajenski šoli v Ljutomeru so nam jo pohvalili kot eno najvestnejših učenk.

in prizadevna mladinka. Irma nam je v razgovoru tudi omenila, da želi še nadalje sodelovati v kakšni dramski sekciji, če bo imela za to možnost. V zvezi z mladinsko organizacijo je omenila, da bi morali vsi mladinci bolj aktivno sodelovati, ker bi le takrat bilo mogoče tudi na šolah izboljšati delo mladinskih organizacij. Ob koncu nam je zaupala še to, da se po izpitu dobro počuti in da je bila s kvaliteto pouka na šoli kakor tudi s predavatelji zelo zadovoljna. Irma je krojaška pomočnica v ljutomerski »Konfekciji«.

- » Z A R J A « LJUTOMER
- » Z A R J A « LJUTOMER
- » Z A R J A « LJUTOMER
- » Z A R J A « LJUTOMER
- » Z A R J A « LJUTOMER
- » Z A R J A « LJUTOMER

„Predavatelji naj bi poiskali stik z mladino tudi drugače!“

ZVONKO GOMBOC dela kot vajenec v soboški »Panoniji«. Tudi on je bil pred kraškimi sprejeti v Zvezo komunistov. Opozoril nas je med drugim na pomanjkljivo skrb za vajence v podjetjih. Po njegovem mnenju bi moral biti v vsakem podjetju po en mojster zadovoljen za vajence. Dalje je omenil vprašanje izbire poklica pri otrocih brez staršev in navedel primer bivšega vajenca, ki je moral oditi zaradi nerazumevanja in le deloma po lastni krivdi za hlapčka na Goricko. Navedel je tudi primer neke vajenke v zasebnem sektorju obrti. Delovni dan te vajenke se začne zjutraj, ko mora s cekarjavo v rok, opraviti vse potrebne nakupe za gospodinjstvo. Delavnik te vajenke se nadaljuje nato v kuhinji in z resnim delom, v kolikor o njem sploh lahko govorimo, začne vajenka šele enkrat popoldne. Kako bo ta vajenka uspevala po opravljenem izpitu, če ga bo sploh naredila, je seveda veliko vprašanje.

MILICA SOVEC je vajenka v Knjigoveznici v Ljutomeru. Pravi, da je z delom v knjigoveznici zelo zadovoljna, pa tudi delo mladinske organizacije in pouk na Vajenski šoli v Murski Soboti ji ugajata. Želja ima dosti, vendar pa je največja: uspešno končati šolo in opraviti izpite.

žen za vajence. Dalje je omenil vprašanje izbire poklica pri otrocih brez staršev in navedel primer bivšega vajenca, ki je moral oditi zaradi nerazumevanja in le deloma po lastni krivdi za hlapčka na Goricko. Navedel je tudi primer neke vajenke v zasebnem sektorju obrti. Delovni dan te vajenke se začne zjutraj, ko mora s cekarjavo v rok, opraviti vse potrebne nakupe za gospodinjstvo. Delavnik te vajenke se nadaljuje nato v kuhinji in z resnim delom, v kolikor o njem sploh lahko govorimo, začne vajenka šele enkrat popoldne. Kako bo ta vajenka uspevala po opravljenem izpitu, če ga bo sploh naredila, je seveda veliko vprašanje.

○ Vajenske šole nedvomno veliko nudijo učeči se delavski mladini. Vendar učenci vajenskih šol predlagajo, naj bi poiskali predavatelji stik z mladino tudi drugače, ne samo pri pouku. Tu je še tudi pomanjkljivo seznanjanje vajenske mladine z družbenim dogajanjem. Poleg strokovnega pouka bi morala vajenska šola nuditi mladini tudi to.

Družbena skrb za vajence je danes nedvomno boljša kot kdajkoli prej, vendar ostane v praksi navadno le pri tem, kar storijo upravni vajenskih šol. Pri obrtni zbornici naj bi bila odgovorna oseba, ki bi ji bila prva skrb prav skrb za vajence.

Iz tega je razvidno, da se je nagajevanje v nekaterih podjetjih že precej izboljšalo.

○ 226 vajencev omenja v odgovorih predpisani 37-dnevni dopust, 96 vajencev dopusta sploh nima, ostali pa ga imajo manj, oziroma neredno. Iz odgovorov na to vprašanje lahko razberemo, da se precej vajencev nima časa za počitek, kaj šele, da bi dobili letni dopust in se v tem času odpohčili in sprostili, ali pa sodelovali pri mladinskih akcijah.

○ Na to vprašanje večina vajencev zatrjuje, da je mojster do njih pravičen, le pomočniki nimajo do njih pravičnega odnosa.

○ Mnenja o delu šole in kvaliteti pouka so različna, zato so razdeljena po šolah. V Murski Soboti so vajenci zadovoljni s poukom, le za nekatere predmete trdijo, da bi se morala izboljšati kvaliteta pouka. Na ostalih šolah so vajenci s kvaliteto pouka v glavnem zadovoljni, vendar pa omenjajo še druge želje: v Gornji Radgoni si želijo več poučnih ekskurzij, v Lendavi novo šolo, pri gradnji pa bodo pomagali s prostovoljnimi delom. Vajenci iz Ljutomera si želijo šolske delavnice za praktičen pouk. To je pravilno, saj jih precej dela pri delodajalcih, ki nimajo potrebnih strojev. Podobne želje so imeli tudi soboški vajenci, vendar so si delavnice že zgradili. Večina vajencev si tudi želi, da bi bil pouk strujen v treh mesecih, ker bi bilo s tem učenje olajšano.

○ V podjetjih socialističnega sektorja opravljajo vajenci v glavnem le v svojo stroko spadajoča dela, ponekod pa se pritožujejo, da so vključeni v serijsko proizvodnjo in zato je njihovo učenje v neki meri omejeno. Na več anketnih listih se tudi ponavljajo odgovori, v katerih vajenci priznavajo, da se bojijo praktičnega izpita, kljub temu, da je njihov uspeh v šoli dober. Vse to dokazuje, da tudi v podjetjih socialističnega sektorja ne posevajo dovolj skrbni strokovni izobraževalci. Pri privatnih obrtnih pa je še slabše. Najprej je na vrsti delo na polju, v gozdu in kuroške stures, šele potem delo v delavnici. Razen tega trdijo, da se ne morejo praktično dovolj naučiti, ker njihove delavnice nimajo potrebnih strojev.

○ Od 400 anketiranih vajencev jih je samo 36 izven mladinske organizacije. To so predvsem vajenci prvih letnikov, ki pa se nameravajo tudi učeni.

»RAD BI SEL NA SREDNJO TEHNIŠKO SOLO...«

EMIL ZELKO je vajenec soboške »Panonije«. V Zvezo komunistov je bil sprejet pred kraškimi. Omenil je primer vajenke iz razreda vajenske šole, ki ga je letos končal. Delavnik tega vajenca se začne ob 6. uri zjutraj, konča pa ob 22. uri zvečer, ko na polju zaradi teme ni več mogoče delati. Razumljivo je, da ob takšnih pogojih vajenec v šoli ne more uspeti. Začel je takih primerov še več in delovna inšpekcija se bo morala zanje pozanimati, ne da bi prej obvestila prizadete mojstre.

Dalje je Zelko opozoril na potrebo po uspešnem delu mladinskih aktivov v podjetjih, katerih glavne naloge so v proizvodnji. Ob dobrem delu mladinskega aktiva v podjetjih vajencev tudi drugače ne bodo zapostavljali. Glede izbire poklica je dejal, da je hotel študirati naprej, vendar so mu starši svetovali, naj se udeleži vojaškega natečaja. Zaradi prevelikega števila prijavnih ni bil sprejet in tako je postal kovinar. Rad bi šel na srednjo tehniško šolo, toda to je za zdaj le skromen up.

Glede dela v podjetju meni, da je vključen v serijsko proizvodnjo, kar mu onemogoča, da bi si še bolj razširil strokovno znanje. Sicer pa vsa delavska mladina pozdravlja razveseljivo in spodbudno dejstvo, ko ji je po novem zakonu omogočena pot na univerzo.

VIDA KUPLEN je trgovska pomočnica pri »Merkurju« v Ljutomeru, poleg tega pa prizadevna članica in dolgoletna vodnica pri TVD »Partizanu«. Razen poklica se najraje ukvarja s telovadbo in pravi, da brez nje skoraj ne bi mogla živet. Vlada je vodnica mladink v »Partizanu« že 6 let ter je sodelovala na številnih nastopih.

Najbolj je bila zadovoljna pred leti, ko so se v mnogobojno vrstili za republiško tekmovalnico na Bledu. Omenila je, da bi lahko na šoli ali v »Partizanu« honorarno poučevala telovadbo, če bi imela drugače urejen delovni čas, oziroma če

Pet vprašanj - pet odgovorov

MARIJA KOVAČEVA je trgovska vajenka s Cankove. Na naših pet vprašanj je odgovorila kot sledi:

Ali smatraš, da so za ženske primerni res samo standardni ženski poklici?

ODGOVOR: Nikakor ne. Zena ima danes prav tako pravico do svobodne izbire poklica kot moški. Zato se mi zdi popolnoma prav, da si žene vedno bolj utirajo pot v moške poklice.

Kako si zadovoljna s svojim poklicem?

ODGOVOR: Zelo, čeravno sem se težko odločila za ta poklic. Zdej sem se kar vtela in ga ne bi zamenjala z nobenim drugim poklicem. Vsakdanji stiki z ljudmi so mi zelo pri srcu, rada imam svoje »stranke« in upam, da tudi one mene.

Ali lahko kaj poveš o svojem delu v mladinski organizaciji?

ODGOVOR: Že precej časa delam v mladinski organizaciji. Med šolskim letom delam v organizaciji na šoli, sicer pa doma na Cankovi. Sem članica obč. komiteja LMS.

Tvoj najprijetnejši doživljanje v trgovini?

ODGOVOR: Na to vprašanje bi zelo težko odgovorila, kajti vsak dan doživim kaj novega in lepega. Sicer pa lahko povem, da mi je bilo najbolj prijetno taktat, ko sem začela streci in ko sem videla, da so ljudje z menoj zadovoljni.

Imaš kakšno posebno željo? ODGOVOR: Da bi končala izpite, ki me čakajo naslednje leto. Letos pa, da bi vsaj nekaj dni preživela ob našem Jadranu. Sicer imam želja še več, pa o njih raje molčim.

bi dobila službo v pisarni. Vda pa razen telovadbe sodeluje tudi v mladinski organizaciji in SZDL.

Bojan Sinko
Janko Stolnik

Z željo, da spozna in prikaže življenje pomurskih vajencev, je vodstvo mladinskega aktiva na Vajenski šoli v Murski Soboti izdalo anketo. Izpolnili so jo vajenci tistih vajenskih šol: Murska Sobotica, Gornja Radgona, Ljutomer in Lendava, le šola v Križevcih te ankete iz neznanih vzrokov ni izvedla. Anketa je bila anonimna, tako da je vsak vajenec brez bojazni podal resnično sliko svojega položaja. Anketiranih je bilo okrog 400 vajencev, kar je nekaj več kakor tri četrtine vseh vajencev Pomurja.

Ugotovitve ankete bodo nedvomno koristile vodstvom vajenskih šol in mladinskim aktivom na šolah, ker bodo na podlagi teh ugotovitev lahko sestavili program za nadaljnje delo, hkrati pa bodo v vzpodbudno delovnem inšpektorju.

Vprašanja:

- Koliko ur traja tvoj delavnik?
- Višina nagrade
- Dopust (ali ga imaš redno in koliko dni?)
- Odnos med mojstrom in teboj?
- Mnenje o delu šole (kvaliteta pouka)
- Kakšno je tvoj praktičen pouk v delavnici, delaš samo tiste stvari, ki spadajo v tvojo stroko, ali pa še kaka druga dela?
- Ali si član mladinske organizacije?
- Kaj si najbolj želiš oziroma pričakuješ od mladinske organizacije?
- Ali občutiš, da obstoji na šoli šolska skupnost in podaj mnenje o njej.
- V katerih množičnih organizacijah še sodeluješ?
- Mnogi mladi delavci in tudi vajenci so člani ZK. Kakšno stalšče zavzemaš do te organizacije. Ali si član, želiš postati, ali kaj te od tega odvrača?

Odgovori — zaključki:

○ Osemurni delavnik navajajo samo 204 vajenci, ostalih 190 pa navajajo, da delajo preko predpisane delovnega časa. Za odgovore na prvo vprašanje je značilno, da omenjajo 8-urni delavnik le vajenci bolj organiziranih socialističnih podjetij, medtem ko večina vajencev privatnega sektorja navajajo delavnice, ki se gibljejo med 8 in 15 urami. Ugotovilo se je tudi, da so najbolj prizadeti vajenci lesne stroke, kar pa je razumljivo, saj jih večina dela pri privatnih obrtnikih.

○ Redno in v predpisani višini prejema nagrade 326 vajencev, 25 nagrade sploh ne prejema, ostali pa dobivajo manj, oziroma neredno. Večjo nagrado, kot je predpisana, pa omenjajo samo vajenci »Naftee« in »Pomurskega tiske«.

ZANIMIVE UGOTOVITVE ankete po vajenskih šolah Pomurja

voljnimi delom. Vajenci iz Ljutomera si želijo šolske delavnice za praktičen pouk. To je pravilno, saj jih precej dela pri delodajalcih, ki nimajo potrebnih strojev. Podobne želje so imeli tudi soboški vajenci, vendar so si delavnice že zgradili. Večina vajencev si tudi želi, da bi bil pouk strujen v treh mesecih, ker bi bilo s tem učenje olajšano.

○ V podjetjih socialističnega sektorja opravljajo vajenci v glavnem le v svojo stroko spadajoča dela, ponekod pa se pritožujejo, da so vključeni v serijsko proizvodnjo in zato je njihovo učenje v neki meri omejeno. Na več anketnih listih se tudi ponavljajo odgovori, v katerih vajenci priznavajo, da se bojijo praktičnega izpita, kljub temu, da je njihov uspeh v šoli dober. Vse to dokazuje, da tudi v podjetjih socialističnega sektorja ne posevajo dovolj skrbni strokovni izobraževalci. Pri privatnih obrtnih pa je še slabše. Najprej je na vrsti delo na polju, v gozdu in kuroške stures, šele potem delo v delavnici. Razen tega trdijo, da se ne morejo praktično dovolj naučiti, ker njihove delavnice nimajo potrebnih strojev.

○ Od 400 anketiranih vajencev jih je samo 36 izven mladinske organizacije. To so predvsem vajenci prvih letnikov, ki pa se nameravajo tudi učeni.

Ali hranite vsaj en blok trgovskega podjetja ZARJA, ki dokazuje nakup v vrednosti nad 500 din?

Žrebanje se bliža — trideset lepih nagrad bo kmalu razdeljenih!

ŠE JE ČAS!

Kupujte čim več pri ZARJI!

Zagotovite si čim več blokov z vrednostjo nakupa nad 500 din! Tako si zagotovite več možnosti, da boste med izžrebanimi! Le tako boste lahko deležni tudi več nagrad, ne samo ene! In nikar ne izgubite teh blokov, kajti vsak izgubljen blok je lahko tudi izgubljena nagrada!

Vsak blok Trgovskega podjetja

„ZARJA“ Ljutomer

Vam prinaša srečo

Nesreče in nezgode

Franc Holsedl iz Fikšincev je pred nedavnim padel s kolesa in se močno poškodoval na glavi.

Anton Klina iz Mahovec je stopil konj na nogo ter mu pri tem zmečkal dva prsta.

Vilma Lajščak iz Fokovec je padla z voza in si pri tem poškodovala hrbtenico.

Terezija Vamberger s Turjanskega vrha si je pri vožnji s kolesom zlomila desno podkolenico.

Stefan Mataj iz Kroga je požrl kos zamaška iz aluminija. Iskati je moral zdravniško pomoč.

Franc Miško, delavec iz Ljutomer je padel in si pri tem poškodoval levi gleženj.

Jože Cernela iz Filovce je potisnil nogo v boben mlatnice in si pri tem poškodoval prste na nogi.

Ludviku Kiselaku od Grada je mlaticina zmečkala levo roko.

Petra Muršiča, rudarja iz Safarskega je zasula zemlja. Pri tem si je zlomil nogo.

Alojz Perko s Cvena je potegnil s štedilnika lonec z vrelo vodo in se pri tem poparil po obrazu.

Zdravko Patt iz Ljutomer si je med igranjem po nerodnosti zlomil levo podkolenico.

Alojzu Novaku, delavcu opekarne v Križevcih se je prevrnil vagonček z glino. Zemlja ga je zasula in mu poškodovala desno podkolenico.

Franc Rožman iz Dolge vasi je padel s kolesa in si pri tem zlomil desno nogo.

Peter Štešl iz Serdice je v gozdu padel na srp in se močno porezal na levi podkolenici.

Verona Horvat iz Lipe je padla s kolesa in si zlomila desno podkolenico.

MALI OGLASI

NA ZALOGI imamo raznovrstne mlinske stroje in druge naprave, ki jih prodamo. Ogljed od 7. do 14. ure. Mlin in žaga Lucova, p. Petrovci.

NA ZALOGI imamo večjo količino žagovine (borovine), ki jo nudimo prebivalstvu zastoj. Mlin in žaga Lucova. M-622

NOVO ENOSTANOVANJSKO HIŠO s 27 ari zemlje, ugodno prodam. Franc Bakan, vrvar, Logaroveci, p. Križevci pri Ljutomeru. M-625

ENOSTANOVANJSKO HIŠO z gospodarskim poslopjem, takoj vseljivo, in 1 ha zemlje, prodam. Bakovska 15, M. Sobota. M-624

MENJALNO ROČICO, nožno, od motorja DKV sem izgubil na cesti Dankovci—M. Sobota. Proti nagradi jo je oddati Veterinarskemu zavodu Murska Sobota. M-625

POSTNEGA NAJDIJELJA PROSIM, da mi vrne izgubljeno osebno izkaznico in ključa, izgubljeno 15. julija na Titovi cesti. Denar in ostalo si naj obdrži. Lanščak (Skrilec) Anica, Murska Sobota, Lendavska 7. M-626

RABLJENO OMARO, posteljo, razno posodo, sod in druge drobnarije prodam zaradi selitve. Naslov v upravi lista. M-627

HISO za podreti — cca 50.000 kom. opeke — prodam. Naslov v upravi lista. M-628

GOSPODINJSKO POMOČNICO za 8-urno zaposlitev v 5-članski družini iščem. Naslov v oglasnem oddelku PV. M-629

POMURSKI VESTNIK

Izdaja Casopisno in založniško podjetje »Pomurski tisk« v Murski Soboti — Direktor in odgovorni urednik Jože Vild — Uredništvo: Murska Sobota, Koeljeva ul. 7 (baraka) — Uprava: M. Sobota, Koeljeva ulica 7 — Telefon: 53 — Oglasi in naročniški oddelek: Koeljeva ul. 7 (baraka) — Naročnina četrtletna 100, polletna 200, celoletna 400 dinarjev — Rokopisov ne vračamo in ne odgovorjamo nanje — Tek. račun pri Komunalni banki, Murska Sobota, številka 605—70

— Tisk Pomurske tiskarne v Murski Soboti

Dijaški dom v Murski Soboti išče

KURJACA

za centralno kurjavo. V poletnih mesecih bi moral vrtariti. Prednost imajo oni, ki se razumejo na vodovodno in elektro instalacijo. Plača po predpisih. Nastop službe 1. oktobra 1959. O-630

Komisija za imenovanje in razrešitev direktorjev in upravnikov gospodarskih organizacij pri ObLO Petrovci-Salovci razpisuje na podlagi 21. člena zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih ljudskih odborov in njihovih organov mesto

UPRAVNIKA

Gostišča »Pri pošti« Salovci

Pogoji: Visokokvalificirani gostinski delavec z nekaj prakse ali kvalificirani delavec gostinske stroke s 5-letno prakso.

Predpisano kolkovane ponudbe s 180 din državne in 95 din občanske takse z življenjepisom in dokazili o strokovnosti in nekaznovanju pošljite ObLO Petrovci-Salovci do 20. julija 1959.

O-633

OKRAJNA GASILSKA ZVEZA

M. SOBOTA obvešča:

Gasilski festival ObGZ M. Sobota: Občinska gasilska zveza v Murski Soboti prireja dne 22. in 23. avgusta »Gasilski festival« v Murski Soboti v čast 40. obletnice KPJ. Vodstva društev vabimo, da pri tem nastopu množično sodelujejo in pokažejo svojo moč, udarnost in pripravljenost, zlasti pa je treba posvetiti vso pozornost onemu članstvu, ki je še izven SZDL, da se to vključi, s čimer bomo v razpisnem tekmovanju do naše prireditve dosegli 100 odst. vključenost.

Požarna varnost ob mlačvi:

Ker mlačev poljskih pridelkov že traja, vabimo vsa vodstva PGD in ObGZ, da s svojimi operativci dosledno izvajajo požarno varnost v času mlačve in sproti opozarjajo lastnike mlatic na morebitne pomanjkljivosti pri izvajanju požarnovarstvenih predpisov, da ne bo prišlo do katastrofalnih požarov.

Iz pisarne OGZ

Zdravniška Zdravstvene postaje Križevci pri Ljutomeru

dr. Spindler Cirila ne bo ordiniral v času

do 28. julija 1959 in od 10. do 25. avgusta 1959

V tem času jo bo nadomeščal dr. Marjan Herzog in sicer vsak ponedeljek, sredo in petek od 15. do 18. ure. Obiske na domu bo med tednom opravljal dr. Marjan Herzog, ob nedeljah pa dežurni zdravnik ZD Ljutomer. D-0

OBVESTILO

Obveščam svoje cenjene odjemalce, da dvignete izgotovljene slike do 19. t. m., ker bo v času od 20. julija do 10. avgusta delavnica zaprta zaradi letnega dopusta. Foto Gerenčer, Murska Sobota. D-627

ZAHVALA

Ob bridki izgubi predragega očeta in starega očeta

JANEZA DOMONKOŠA

se najlepše zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali. Posebna zahvala oč. duhovščini, vsem sorodnikom, sosedom, predvsem družini Cipot za iskreno pomoč, kakor tudi vsem prijateljem in znancem. Še posebna hvala vsem, ki so pokojnikov poslednji dom zasuli z vencem in cvetjem. Tešanovci, Ljubljana, 15. julija 1959.

Zaljučji: sinova Janez in Aleksander z ženo, vnuki Vera in Kristina ter ostalo sorodstvo. O-629

Trgovsko podjetje »Prekmurski magazin« Murska Sobota, Zvezna ulica šte. 4

razpisuje sprejem

SESTIH VAJENCEV TRGOVSKE STROKE

Pogoji: dokončana osemletna šola ali 4 razred gimnazije, da je duševno in telesno zdrav in da ima voljo do tega poklica.

Pismene ponudbe sprejemamo do vključno 31. julija t. l.

O-651

ZADRUŽNA HRANILNICA IN POSOJILNICA M. SOBOTA

razpisuje

na podlagi zakona o javnih uslužbencih delovno mesto

REFERENTA ZA INVESTICIJE V KMETIJSTVU IN REF. ZA ORGANIZACIJO DENARNEGA VARČEVANJA

Pogoji: za referenta za investicije kmetijski tehnik z najmanj 5 let prakse, za referenta za organizacijo denarnega varčevanja popolna srednja šola in nekaj let prakse v banki ali v združništvu.

Prošnje z izpisom iz rojstne matične knjige, državljanstvo izkaznico, zdravniškim spričevalom, zadnjim šolskim spričevalom, s potrdilom o nekaznovanju, s potrdilom, da ni v preiskavi; in z opisom dosedanjega službovanja je treba predložiti najpozneje do 30. julija 1959.

O-654

RAZPIS

Komisija za razpis uslužbenschih mest pri Okrajnem zavodu za socialno zavarovanje v Murski Soboti

razpisuje

delovno mesto

- 1. REFERENTA ZA HTZ
- 2. PRIPRAVNIKA ZA NAZIV RAČUNOVODJE

Pogoji: pod 1. srednja strokovna izobrazba z nekaj let prakse, pod 2. končana srednja ekonomska šola.

Prijave, kolkovane z 30 din sprejema Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Murski Soboti do 31. julija 1959.

O-652

Jedenski KOLEDAR

Petek, 17. julija — Aleš Sobota, 18. julija — Miro Nedelja, 19. julija — Cene Ponedeljek, 20. julija — Marjeta Torek, 21. julija — Dana Sreda, 22. julija — Dan vstaje Četrtek, 23. julija — Brane

KINO

MURSKA SOBOTA — od 17. do 19. julija francoski barvni cinemascope film: »Pevec iz Mehike«; od 21. do 23. julija francoski film: »Primer dr. Laurenta«.

GOR. RADGONA — od 18. do 19. julija italijanski barvni cinemascope film: »Lepa mlinarica«; od 22. do 23. julija ameriški film: »Dobra zemlja«.

LENDAVA — od 17. do 19. julija ameriški film: »Mata Hari«; od 21. do 22. julija ameriški film: »Proti pričam«.

LJUTOMER — od 18. do 19. julija ameriški barvni film: »Primite tate«; od 22. do 23. julija francoski barvni film: »Neobičajna bajka«.

KRIŽEVCI PRI LJUT. — 19. julija ameriški film: »Srečna srečanja«; od 22. do 23. julija ameriški barvni film: »Cas obratuna«.

SLATINA RADENCI — od 19. do 20. julija sovjetski barvni film: »Otelos«; 23. julija ameriški film: »Ona išče srečo«.

VERZEJ — od 18. do 19. julija nemški barvni film: »Kamenito srce«; 22. julija ameriški film: »Strahe«.

CEPINCI — 19. julija italijanski film: »Kruh, ljubezen in ljubosumje«.

VELIKA POLANA — od 18. do 19. julija ameriški film: »Prehod preko reke Jang-ccc«.

GRAD — 19. julija francoski barvni film: »Sakramenska frkljac«.

»Precej fantastično zveni to, kar ste povedali, gospod« je dejal.

»Niti najmanj« se je glasil odgovor britanskega znanstvenika, Maxwell pa je v njegovo obrambo spregovoril: »Pred svojim odhodom v Evropo sem poslušal predavanje mistra Sama Pryora, funkcionarja največje ameriške letalske družbe »Pan-American Airways«. V tem svojem predavanju je mister Pryor opozoril poslušalce, da ni izključena možnost poizga velikih mest s sončnimi žarki v bodoči vojni, do katere pa, upam, ne bo prišlo. Mister Pryor je dejal, da bo v nekaj minutah mogoče uničiti s požarom katerokoli mesto na svetu. Nadzorstvo nad sončnimi žarki v te namene bo v rokah tiste države, ki ji bo prvi uspelo zgraditi ustrezni umetni satelit. Ker pa smo danes po mojem mnenju, gospoda, že v času, da bodo kmalu izdelovali umetne satelite na tekočem traku, je s to stvarjo prav tako kot z atomsko in vodikovo bombo; ker ne moremo več govoriti o monopolu ene same države, je tudi nevarnost sama po sebi zmanjšana.«

»Sir, mi dovolite vprašanje?« je vprašal uglednega Britanca Onič, ki je doslej pozorno sledil izvajanjem obeh znanstvenikov, čeprav je kazalo, da že najmanj stotič proučuje ljubko obličje Parkerjeve edinke.

»Z največjim veseljem!«
»Ali bi se mogla zemlja razpočiti kakor velika atomska ali vodikova bomba in se spremeniti v žarečo zvezdo, na kateri bi ugasnilo slehernno življenje? Kolikor mi je znano, si s tem vprašanjem marsikdo greni življenje in kali svoj duševni mir, vse od dne, ko so znanstveniki pričeli govoriti o atomski energiji.«
Sir G. T. se je za trenutek zamislil, nato pa dejal:

»Vzlic strašni eksploziji atomske in vodikove bombe in možnosti še hujših eksplozij ni nevarnosti, da bi nastala takomenovana verižna reakcija, ki bi uničila življenje na zemlji. Odgovor na vprašanje glede uničenja zemlje je slej ko prej nikalen. Niti strahotna vodikova bomba, največja, kar si jih moremo misliti, ne bi razpršila naše atmosfere ali voda oceanov, ne bi uničila življenja na zemlji. O tem smo znanstveniki prepričani vzlic deloma nasprotnim izjavam nekaterih fizikov, ki bi radi ljudi zastrašili. Skoda, ki bi jo povzročile tuje atomske ali vodikove bombe velikim mestom, je sama po sebi dovolj zastrašujoča tudi brez verižne reakcije v atmosferi ali morjih. Da bi sprožili verižno reakcijo v atmosferi ali vodi, bi morali napraviti velike količine nečesa, kar bi reagiralo s kisikom in vodikom v vodi ter kisikom v zraku. Po vseh znanih sodeč vodikova bomba tega ne napravi. Pa ne samo to, tudi če so žarki, ki povzročajo verižno reakcijo, so atomi zraka in vode preveč ločeni, da bi lahko žarki vplivali nanje in da bi nastala množična preobrazba, ki bi bila potrebna za katastrofalen konec vsega.«
»Hvala za pojasnilo, Sir!«
»Prosim!«

V začetku razgovora je kazalo, da bo ugledni britanski znanstvenik govoril o vprašanjih v zvezi z atomsko energijo, ki bi — vsaj do neke mere — osvetlile ozadje izginotja Isaaca Parkerja in dogodkov, ki so mu sledili. Toda sedaj je moral Sir G. T. odgovorjati na številna vprašanja posameznih radovednežev med zbranimi in zdelo se je, da mu je tako še bolj prav. Tudi Padovani in Manzini sta bila zadovoljna, saj je razgovor potekal v tej smeri, kot sta si želela. Že zdavnaj sta bila uvidevala, da je hotel Parker z glavo skozi zid. Nedvomno je šlo za velike reči, s kakršnimi policija ni imela vsak dan opravka.

Med nenadnim trenutnim premorom se je Onič zavedel, da so se prsti levec Parkerjeve edinke našli s prsti njegove desnice. Ni se mogel natanko spomniti, kdaj se je to zgodilo, vendar mu je že samo dejstvo, da počiva njena nežna roka v njegovi, hitreje poglano kri po telesu. In vendar je Onič menil, da mu ni v hladnokrvnosti enakega na svetu!

»Sir,« je navzlic temu z mirnim poudarkom vprašal, »kaj bi se po vašem mnenju zgodilo, če bi prišlo do daljše vojne med državami, dobro oboroženimi z atomskimi bombami? Kot vidimo, je znanost že tako napredovala, da bo kmalu možnost z enim samim pritiskom na gumb razdejati dve tretjini sveta. Čudno se človeku zdi, da znanstveniki spričo takšnih napovedi ne nastopijo z vso odločnostjo proti tistim krogom, ki si na vse kriplje prizadevajo izkoristiti sleherni izum in sleherni pridobitev na področju znanosti za snovanje in pripravljane nove vojne.«

Ko je končal, je Onič občutil ljubkujoči stisk prstov svoje očarljive sosedice na svoji desnici. Bila je komaj zaznavna poleg njega, tako je bila nežna, malone eterična. In vendar je čutil njeno prisotnost kot še nikoli doslej. Njeno, očem ostalih skrito ljubkovanje je pričalo, kako ponosna je nanj. Dejstvo, da jo je usoda odtrgala od ljubljenega očeta, jo je le še bolj navezalo na Oniča. Syl ni bila rada sama, še manj pa osamljena.

Vprašani znanstvenik ni dolgo okleval z odgovorom. »Po mojem mnenju gre v tem primeru za dve vprašanji,« je dejal, »za vprašanje znanosti in vprašanje človeške narave. Pripominjam, da nadaljnji razvoj vojnih metod ne more zavreti napredka v spoznavanju narave. Čeprav bi morali strategji misliti predvsem na strašne eksplozije in opustošenje, bi le-te ne bile edina nevarnost. Čeprav bi človeštvo preživelo takšno katastrofo, bi morali vendarle upoštevati možnost, da bi ponovne atomske eksplozije povzročile tolikšno radioaktivnost, da je nobeno živo bitje ne bi moglo preživeti. Nekaj sto velikih atomskih bomb ne bi povečalo radioaktivnega izžarevanja tako, da bi bilo v nevarnosti vse človeštvo. Zato pa bi lahko z razmeroma majhnim številom eksplozij opustošili in porušili manjšo deželo. Daljša vojna med državami, dobro oboroženimi z atomskimi bombami, bi povzročila tolikšno radioaktivno izžarevanje, da bi bili napolnjeni uničeni zmagovalci in premaganci. Znanstveniki si moramo prizadevati, da bodo ljudje čimbolje poučeni o strašnih posledicah morebitnega bombardiranja z atomskimi bombami. Svetovno javnost pa je treba tudi nenehno opozarjati na to, da bi človeštvo ne preživelo nekaj tisoč atomskih eksplozij.«

Syl je že pričakovala, da bo naš Jugoslovčan postavil novo vprašanje uglednemu Britancu. Toda ta še na prejšnjega ni povsem odgovoril, saj je nadaljeval:

»Doselejšnje eksplozije atomskih in vodikovih bomb in s tem povezani radioaktivni žarki so jasno pokazali, kolikšna panika vzbudi med prebivalstvom radioaktivno okuženje. Panika pa je v vojni enako potrebna in važna kakor orožje. Zato so prišli v Ameriki na zanimivo misel. Za paniko v sovražnih deželi bi bili zelo važni posebni izstrelki, ki bi jih imel sovražnik za atomske bombe. Ena stran ne ve, kakšna je bomba nasprotne strani in obratno. Denimo, da pade tak izstrelak izpod neba v mesto in se zapliče v zemljo. Kdo ve, kaj tiči v njem? V takšnem primeru je treba pač izstrelke razdreti in pregledati, kaj je v njem. Preden pa bi strokovnjaki to storili, bi se prebivalci mesta v strahu že zdavnaj razbežali na vse strani. Večkrat bi lahko bila uporaba takšne bombe celo učinkovitejša od prave, zlasti v primerih, ko bi nameravala vojska zasesti sovražno mesto ali deželo. Z raketnimi izstrelki, — in, gospoda moja, raketna oporišča rastejo danes po svetu kot gobe po dežju, kar pripominjam z velikim obžalovanjem, — izstreljenimi na slepo, bi lahko premotili tudi atomske tehnike, ki so seveda zelo radovedni, kako je sestavljeno sovražno orožje. Zato svetuje ameriški strokovnjak na tem področju De Ment, naj bi opremili izstrelke z napačnim notranjim mehanizmom, da bi speljali sovražne strokovnjake na napačno sled. To pa že prehaja na področje pustolovščine. Kolikor gre za psihološko vojno z atomskimi izstrelki, pa je njegovo preudarjanje pravilno; možnosti uničenja so tako silno narasle, da učinkuje smrtno tako rekoč že sama možnost.«

Sedaj so posegli v razgovor tudi ostali, znanstvenik pa je moral odgovorjati na vprašanja o obrambi pred atomskim orožjem s posebej urejenimi podzemskimi zaklonišči, ki naj bi imela tudi bolnišnice in lastne električne centrale, o obrambi pred samimi bombniki z atomsko bombo s pomočjo letal za navpične polete in podobnem.

Onič je medtem sicer zapadel v kraljestvo čustev, toda ko se je zbral, je vprašal:

»Zanima me, kako kaže z obrambo pred biološkimi učinki atomske bombe?« Razumljivo je, da ga je k vprašanju spodbudil ponoven stisk roke njegove privlačne sosedice.

Bekoni so posebna vrsta mesnatih prašičev, ki morajo ustrezati določeni predpisom.

Beseda bekon je prvotno pomenila mlado, sočno, z mastjo prekano prašičje meso, svetlorožnate barve. Pozneje se je pomen te besede razširil in je označeval prašičje polovice z izrezano lopatico, pripravljene na poseben način (potopljene v razsol in prekajene). Takola polovica mora tehtati 50 do 55 kg.

Nazadnje so rekli bekon kar prašiču, ki je služil za pripravo lakih polovic in tako se je to ime prijelo prašičev belih pasem, težkih 90 kg, ki so bili krmiljeni na poseben način (predvsem s posnetim mlekom in ječmenom) od odstavljanja do zakola. Bekonske polovice ocenjujejo na poseben način.

Pri tem si je treba zapomniti naslednje zahteve za ocenjevanje: meso mora biti trdo, slanina pa ne sme biti na hrbtni več kakor 4 cm in še ta mora biti enakomerno porazdeljena. Slanina mora biti poleg tega bela, trda, ne rumena in mazava. Gnjat in hrbet morata biti seveda obilna, a pleča lahka, ker sicer polovica, ko izrežemo lopatico, ne doseže predpisane teže.

Bekone krmimo na poseben način, ker prašiči ne smejo postati preveč mastni. Bekone smemo krmiti izključno z ječmenovim zdrobom in posnetim mlekom. Dodajamo jim še rudninsko ali zmeleto kredno in nekaj kuhinjske soli.

Pravilno krmljenje je važno za doseg uspeha. Prašiče krmimo dvakrat na dan, točno ob istem času. Krme jim smemo dati samo toliko, da jo pojedajo v dvajsetih minutah in korito polijejo. Po krmljenju počistimo korita in jih napolnimo z vodo, da se prašiči odžejejo. Zito dajemo zdrobljeno, nikoli pa ne v zrnju. Na beljakovinske dodatke (n. pr. bučne in sončnične trapine, kvas, ribja in mesna moka) ne smemo pozabiti in jih moramo pred krmljenjem dobro zmešati z ostalo krmo. Če dajemo namesto njih posneto mleko, nekvasimo krmo z mlekom. Če krmimo s sirotko, ne dajemo vode. Krompir kuhamo ali parimo, silirane pa prinesemo pred krmljenjem vedno na toplo. Pesu drobno zmeljemo in jo krmimo svežo.

Redno ugotavljanje teže in prirasta nam pomaga odkrivati naše napake in slabosti prašičev. Pitanje zaključimo in prašiče prodamo, brž ko so dosegli klavno težo, ki jo zahteva tržišče.

Ing. L. J.

VESTI IZ NAŠIH KRAJEV SPREHOD PO CANKOVI

NAŠ RAZGOVOR

V Pomurju se zadnje čase vse pogosteje širijo govoriče, češ da arondacije zaostajajo in da so celo zabranjene. Da bi te stvari razčistili, je naš sodelavec obiskal direktorja Vinogradniškega gospodarstva Ljutomer tov. Vraza in mu v zvezi s tem zastavil nekaj vprašanj.

- Ali arondacije res zaostajajo?
- Kako gledajo kmetje vašega območja na arondacije?
- Kakšne ukrepe uporabljate pri arondacijah?
- Ali bodo na vašem terenu potrebne tudi komasacije?
- Za načrtno in intenzivno gospodarjenje posevstva, postavljamo v ospredje arondacije?

Pred dnevi so tu podrlj staro stavbo na njenih temeljih pa bodo sezidali novi blok. V stavbi bo zdravstvena postaja in nekaj stanovanj. Na Cankovi poznajo tudi stanovanjsko krizo.

Letos vaščani kar pridno urejajo ceste. Najlepše so uredili cesto v Korovec. Pravijo, da še vsa povojna leta ni bila tako lepo urejena. S prostovoljnimi delom so nazvali okrog 250 kubičnih metrov gramoz, stroške prevoza pa so krili iz krajevnega prispevka. Lepo je tudi v parku, kjer so ob proslavi 40-letnice Partije posadili rdečo bukev.

Cankovski »Partizan« prav tako živahno dela. 50 članov se je udeležilo zveznega zleta v Beogradu. Nastopili pa so tudi na okrajnem zletu v Rad-

goni, kjer so se zleta udeležili tudi 4 člani, ki pa niso mogli sami nastopiti. Člani so sklenili, da bodo s prostovoljnimi delom pomagali pri ureditvi igrišča.

Letos se je nekoliko poživilo delo Ljudske tehnike. Redno deluje fotokrožek, medtem ko pa avto-moto krožek še ni začel delovati, ker družbo nima avtomobila. Člani so lani po vasi uredili zvočnike, ki pa zelo redko delujejo in zato se prebivalci včasih sprašujejo, zakaj jih sploh imajo.

Zadruga je modernizirala svoje upravne prostore in mesnico, za katero je kupila večji hladilnik. Z družinimi dogoni bodo kmalu odkupovali živino na nov način. Zadruga še nima kmetijskega tehnika, vendar se

dajštipendira dva na srednji kmetijski šoli v Mariboru, sklenili pa so, da bodo razpisali nekaj štipendij za Srednjo kmetijsko šolo v Rakičanu. Letos tudi prvi organizirano zatirajo koloradskega hrošča; sestavili so ekipe, ki so opremljene z 8 ročnimi škropilnicami. Na polletnem obnem zboru so ugotovili, da je imela zadruga do sedaj 89 milijonov prometa.

Gradbeno podjetje, kateremu se je pred kratkim pridružil še mizarjska delavnica, zaposluje sedaj okrog 60 delavcev. Življenjska doba podjetja je sicer kratka, vendar danes gradijo tudi večje stavbe.

Aktiv mladih združnikov na Cankovi velja za enega najboljših v Pomurju. Lani so še mladi združniki delali razne poskuse, letos pa so že prešli na intenzivno obdelovanje zemlje. Stevilne izkušnje, ki so jih prej pridobili s poskusi, sedaj s pridom praktično uporabljajo na svojih posevstvih. Z veliko prizadevnostjo se pripravljajo na dan kmečke mladine. Pri nagradnem tekmovanju, ki ga je organiziral »Kmečki glas«, je aktiv dobil radijski sprejemnik in fotoaparata.

Po 20 letih zopet domov

V Radencih se je v nedeljo zbralo pri popoldanskem vlakcu precej ljudi, ki so se poslovili od Poldeta Tatarčuka in njegove družine, ki odhaja po doajsetih letih v staro domovino — Poljsko.

Pred doajsetimi leti, ko je bil star 16 let, je Tatarčuk odšel z doma. Prostovoljno se je javil v boj proti okupatorju. Leta 1939 so ga Nemci pri-

Lembergu ujeli in ga odpeljali v Avstrijo na prisilno delo. Tam je spoznal ženo Slavico, doma iz Bučkovec. Leta 1945 sta oba pobegnila na Slavičin dom. Takoj po osvojitvi sta se poročila. Polde se je zaposlil na VG Kapela. Polde Tatarčuk je aktivno sodeloval v oseh organizacijah. Bil je deset let tajnik gasilskega društva, večkrat član odbora SZDL, RK, DPM in šolskega odbora.

Poldetu in njegovi ženi želimo še mnogo srečnih in zadovoljnih let v njegovi stari domovini ter da bi bil vsaj tako zadovoljen, kot pri nas.

Ika

BOREJCI

Minulo nedeljo so bile v Borejcih gasilske tekme. Gasilci, gasilke in narasčaji so prikazali proste vaje in vaje z brizgalnicami.

Med zadnjo nevihto je udarila strela v poslopje kmetovalca Poldeta Ratnika. Strela ni povzročila požara, pač pa je nekoliko poškodovala stene.

Dvanajstletni Mirko Kous iz Vanča vesi je našel v gozdu staro pištolo. Po nerodnosti se

je ustrelil v nogo. Pomoč je moral iskati v soboški bolnišnici.

Med kmetovalci tišinske zadruge je pridelal najlepšo italijansko pšenico zadržnik Jože Stevanec. Ze ob žetvi se je pokazalo, da bo dala obilnen pridelek.

Novice iz Vanča vesi

Med kmetovalci tišinske zadruge je pridelal najlepšo italijansko pšenico zadržnik Jože Stevanec. Ze ob žetvi se je pokazalo, da bo dala obilnen pridelek.

Pred gostovanjem nogometašev „BEOGRADA“

20. julija bo prišlo v Soboto 20-člansko moštvo Mladinskega nogometnega kluba »Beograda« iz Beograda. Moštvo se bo v Soboti pripravljalo za turnejo po Zapadni Nemčiji, kamor bo odpotovalo 5. avgusta in tam odigralo tri dogovorjene tekme z reprezentancami večjih mest.

Moštvo »Beograda« je v pretekli sezoni tekmovalo v II. zvezni ligi, se prepričljivo povzpelo na vrh lestvice in se tako znova uvrstilo med jugoslovansko nogometno elito. V preteklem tekmovanju je na 22 tekmah dalo kar 50 golov, prejelo pa samo 14. To dokazujejo tudi blestee zmagte tega moštva v zadnjem času nad izbranimi enajstoricami: »Wiener sport Klubom« 2:1, reprezentanco Berlina 3:1 in »Dinamom« (Zagreb) 1:0. Ta klub je v preteklosti tudi dvakrat dobil pokal maršala Tita.

V moštvo igrajo znani basii jugoslovanskega nogometa: Krivokuća, Sijaković in Milorad Milutinović, člani državnega A reprezentance, člani B reprezentance Josif, Antić in Davidović, član mlade reprezentance Gruičić.

Bivanje tega priznanega moštva v Soboti je torej izreden dogodek, saj se bo zgodilo prvič po osvojitvi, da bomo lahko gledali na domačem terenu tekme, v katerih bodo parnerji našim igralcem prav nogomet-

taši kluba I. zvezne lige. Pobuda vodstva NK »Sobota«, naj bi se Beograjčani v času priprav za turnejo pomerili z domačini, je bila pri vodstvu gostujočega kluba sprejeta z veliko naklonjenostjo. Tako predvidevajo tri tekme: »Beograd« : »Sobota«, ki bo predvidoma 26. julija, Mladinska državna reprezentanca : »Beograd« in »Beograd« : Reprezentanca Pomurja.

IZJAVA

MISO PAVICEVIC, sekretar »Beograda«, nekdanji igralec »Sobote« in naš stari prijatelj: »Pričakovati je, da bodo že same priprave, posebej pa te tekme, zelo zanimive za tuk. občinstvo, ki je zahtevno in dobro pozna nogomet. Za domači klub pa

je zelo ugodno, da bo imelo tokrat za svojega nasprotnika — močnejše moštvo. Upam tudi, da se bodo naši nogometaši dobro počutili v Soboti in med pomurskimi prijatelji nogometa.

CVETKO, tehnični sekretar »Sobote«: »Gostovanje »Beograda« je za Soboto pomembna pridobitev, saj bo tehnično vodstvo našega kluba lahko mnogo pridobilo že v samih pripravah, občinstvo pa gledalo tekme, ki jih po osvoboditvi še ni na domačem terenu. Pričakujemo, da bo bivanje beograjskih nogometašev močno prispevalo k temu, da si bomo za nadaljnji start v slovenski conski ligi in sploh za kakovostni napredek nogometa pridobili mnogo dragocenih izkušenj.«

Nadaljevanje

Sodeč po raznih načrtih, ki jih imajo znanstveniki, ljudje povsem zaupamo v tehniko, v elektronske možgane in druge naprave, ki delujejo skoraj brezhibno v vseh okoliščinah, tudi v vesemirju. Nekateri znanstveniki na primer mislijo že mnogo dalje od potovanja na Luno, na Venero in na Mars. Eden izmed njih je o tem že javno in z vsem prepičanostjo govoril. Trdil je, da bodo v vesemirju — pošte, ki bodo v nekaj sekundah posredovale s preciznim tehničnim postopkom pismo na primer iz Beograda v New York ali kamorkoli drugam. In to pismo napisano z roko, bodo dostavile v originalnem rokopisu s pomočjo radijskih valov.

Tak tehnični postopek je mogoč. Toda nekoliko težje človek sprejme trditve, da bodo ljudje s pomočjo ogromnih satelitov prestavljali tudi cele planete iz sedanjih položajev v povsem druge, kakršne si bo človek zaželel. Torej bi imeli v vesolju tudi umetne satelite za lastnostni vlačilcev. In če ob tem ugotovimo, da imajo sovjeti, po najnovejših vesteh, ki so prodirle v svetovno javnost, že tako močne rakete, katerih potiski zagotavljajo, da se tako raketa lahko iztrga ne samo zemeljski privlačnosti, temveč tudi privlačnosti sonca, potem vsekakor tega ne bomo upali zanikati.

Ze. Toda manj kot na tehniko, se lahko zanesemo znanstveniki na človeka. Z vsako preizkušnjo v tehničnih napravah lahko zanesljivo popravijo reagiranje naprave na določene pojave in jih po tem serijsko izdelujejo, med tem ko vsak človek na iste ali podobne pojave povsem drugače reagira. In vendar ne pomeni nobena osvojitve vesolja z medplanetarnimi raketami in ljudmi brez prisotnosti človeka ničesar. Zaenkrat pa vemo, da bo moral človek o premožnem sam odločiti (in tako bo menda še dolgo ostalo), kajti mnoge naprave za avtomatično uravnavanje bodo morali odstraniti, da bi dobili dovolj prostora za človeka v kabini prvih medplanetarnih vozil. To pomeni, da bo imel človek na poti v vesolje dolgotrajno psihično na-

Na poti do Lune

petost, ki se lahko zanj usodno konča, pa čeprav bi aparati in vse ostalo brezhibno delovalo. Ze samo pomanjkanje prostora za gibanje in pa osamljenost lahko delujeta porazno. Pri poletih v vesolje bo človek vsekakor vsaj poln nemira, temu se bo pridružila še utrujenost, morda razdražljivost ali otopenost — kakšen bo pač človek po svoji naravi. Razen tega se bo moral človek precej časa ukvarjati v vesolju tudi s samim seboj. To in še marsikaj drugega privede človeka prav hitro v stanje halucinacij v izgubljanje orientacije in potem je tvegano vsako, tudi najbolj preprosto določanje položaja v vesemirju, vsaka najbolj preprosta vesmirska navigacija je v takih okoliščinah izključena. Tako stanje lahko preprečuje samo kakršnekoli spremembe v okolju. Torej vsaka sprememba zvoka, vsak nov šum ali ropot, vse kar razbija enoličnost, razbija tudi stanje, v katerem človek več ni zmožen logično razmišljati.

En sam človek v medplanetarni ladji je na primer lahko izpostavljen občutki, da se spušta, med tem ko kažejo instrumenti, da leti v normalni ravnini črti. Ob tem se pojavlja vprašanje ali je točen pilotov občutek ali pa kažejo resnično stanje instrumenti. Prav lahko se namreč zgodi, da odpovedo poslušnost instrumenti. In če ni tako? Pilot se mora sam odločiti, ker s tem odloča tudi o svoji usodi. In če se ne more odločiti, se lahko zgodi, da dobi močne živčne pretrse, ki pa so prav tako usodni.

Morebiti bi bilo drugače, če bi bilo več vesmirskih potnikov skupaj. Nekaterje težave bodo vsekakor izginile ali pa bodo znatno zmanjšane, toda nastanejo lahko nove in še težje. Nerazumevanje med potniki, nezadovoljstvo s postavljenimi jim dolžnostmi in podobno, kar je pogojeno z več ali manj estirimi nasprotji značajev — individualnimi razlikami — so lahko usodni pojavi v trenutkih, ko je potrebna popolno soznanje in medsebojno razumevanje. Kaj vse se lahko zgodi v takšnih okolišči-

Po raznih virih priredil za naše bralce VIKTOR ŠIREC

nih, ki ne dopuščajo nobenega, niti najbolj razumnega spora med ljudmi, ni mogoče proučiti v nobenem poskusu na Zemlji, pa naj bodo ti poskusi še tako precizni in skrbno pripravljani. To je zagotovo, ker ni mogoče predvideti vseh možnih slučajnosti, ki bodo spreminjale medplanetarne pogoje v vesolju.

To so problemi, s katerimi se z vsi resnostjo ukvarjajo tako v Sovjetski zvezi, kot v Združenih državah Amerike in v Veliki Britaniji.

Vse kar je mogoče narediti za prvega vesmirskega potnika, pravi znanstvenik Allan Burrows, je to, da se mu zagotovi čim večja udobnost. Pri tem bo potrebno posebno izčrpno analizirati odnos človeka in strojev, da bi bila v naprej izključena tudi najmanjša možnost usodne napake. Toda samo to je — milo rečeno — dokaj premalo. Vesolje je vedar prostrano, pot je dolga in če je človek sam v strašni enoličnosti, kjer ni nobenih sprememb, je tužno, da se čuti povsem izgubljenega, neznanega...

Po vsem tem — kaj bo torej še z ljudmi, ki naj bi bili poštni uslužbenci v vesolju, osebe reševalnih postaj umetnih satelitov, vesoljski vlačilci, ki bi premakili planete in podobni? Ti ljudje bi vendar morali biti izpostavljeni precejšnji dobi negotovosti v vesolju, vedno v pomanjkanju prepotrebne gibanja, v pomanjkanju možnosti, da spremljajo okolje, da se razvedrijo. Kako bo vplivalo vesolje na ljudi, na njihovo dušo, na njihovo fizično in duševno zdravje, na njihovo sposobnost, da se soočajo s težavami, ki jih lahko nenadoma uniči.

Da bi bilo najbolj prav, bi se človek najbrž moral roditi v — vesolju.

Težka nesreča pri Zamarkovi

V ponedeljek, 15. julija se je ob 4.45 pripetila na cesti med Lenartom in Mariborom pri Zamarkovi huda prometna nesreča, pri kateri se je smrtno ponesrečila Ljubinka Potočnik. Pokojna se je vrnila z obiska v osebnem avtomobilu, ki je last obrata »Planike« v Turnišču. Sofer je med vožnjo zaradi utrujenosti zadremal in šele v zadnjem trenutku opazil, da pred njim praviloma po desni strani vozi kolesar. Takrat je hitro zavrl in zavil na levo, tako da je avto zapeljal na travnik in se obrnil. Pri tem so se vrata odprla, pokojna je padla iz avtomobila, ki se je prevrnil nanjo. Zaradi hudih poškodb je ob prihodu v bolnišnico umrla. V avtomobilu je bil tudi njen mož.

Žrtev Mure

Pretekli petek je utonil v Muri trinajstletni Tunek Kreft iz Vanča vesi. Njegovega trupla zaradi narasle vode doslej še niso našli.

Izpred sodišč

Pred Okrajnim sodiščem v Murski Soboti se je zagovarjala 48-letna K. K. iz Kroga, ker je obrekovala in širila neresnične vesti o M. K. Bila je obsojena na deset dni zapore, pogojno na dve leti.

48-letni G. S., zidarski vajenec iz Murskih Krnc, je vzel v Bakovcih pri H. J. hidravlično dvigalo in si ga prilastil. Dvigalo je bilo vredno 12.000 din. Zaradi tega je bil obsojen na tri mesece zapore, pogojno na dobo dveh let.

B. N. iz Fekšince, star 51 let, je ženo lažje telesno poškodoval in ji dvakrat grozil z nožem češ, da jo bo ubil. Sodišče je upoštevalo nekatere olajševalne in obremnevalne okoliščine ter ga z ozirom na to, da je bil že prej kaznovan, obsodilo na enolično kazen 4 mesece zapore.

S. J., električar iz Lendavskih goric, je bil v zadnjem času brezposeln. Kakor hitro se je vrnil iz zapore, kjer je bil zaradi pobege čez